

ROMEO

WILLIAM
SHAKESPEARE

OTHELLO
BENÁTSKÝ MOUŘENÍN

OTHELLO
THE MOOR OF VENICE

NAKLADATELSTVÍ ROMEO

Přeložil Jiří Josek

*Tato kniha
vychází jako součást hlavního výzkumného záměru
Filozofické fakulty Univerzity Karlovy
„Srovnávací poetika v multikulturním světě“ (MSM 112100005)*

Translation, Preface, and Commentary © Jiří Josek, 2003
ISBN 80-86573-05-2

PŘEDMLUVA

Othello patří k Shakespearovým vrcholným tragédiím a byl napsán někdy mezi lety 1602 až 1604. Bývá označován za „rodinnou tragédii“ či „tragédii žárlivosti“, protože na rozdíl od světodějných konfliktů v jiných hrách v této je tématem drama mezi manželi.

Když na počátku 17. století Shakespeare **Othella** psal, literárním podkladem mu byla *Povídka o mouřenínovi* z knihy italského autora Giraldirho Cinthia *Sto povídek (Hecatommithi, 1566)*. Tento mravoučný příběh vypráví o tom, jak špatně skončí bílá dívka, pokud se zaplete s černochem. Přestože mnohé z původní látky Shakespeare přejal téměř doslova, podařilo se mu z tendenční historky vytvořit strhující drama plné výsostné poezie, humanistického citění a plnokrevného života. Zároveň napsal dílo, které odráželo ducha své doby a ani po čtyřech stech letech nezestárla. Jistě, žárlivost je stará jako lidstvo samo a xenofobie a rasismu neubývá. A násilí, které je provází, tvoří koneckonců dějiny světa. Pouze díky věčnému tématu by ale hra asi nepřežila. Od podobných příběhů se odlišuje hlavně tím, že ji vytvořil dramatik a básník, který ani toto černobílé téma nenahlížel černobíle.

Hra, jejímiž ústředními aktéry jsou černý velitel Othello, bílá Benátčanka Desdemona a zlovolný voják Jago, má charakter skvěle vystavěného napínavého příběhu, který s osudovou nevyhnutelností spěje k tragickému konci. A přece tato zdánlivě jednoduchá a přímočará historie, jakoby vystřižená z dobové „černé kroniky“, vyvolává dodnes řadu otázek. Může mladá dívka opustit dům svého otce a vzít si tajně staršího muže jiné pleti a jiné kultury, kterého miluje? Je Othello ušlechtilý a hrdý muž, nebo naivní zuřivec podléhající pocitům méněcennosti? Je Desdemona statečná žena, nebo rozmazlená a nezralá dívka? Je Jago zosobněný ďábel, nebo má pro své jednání pádné důvody? Je dobro nevyhnutelně bezbranné vůči zlu?

Je jistě nemožné beze zbytku rozkrýt způsob, jakým dramatik učinil z druhořadé látky výsostné umění. Leccos ale napoví, když obě díla postavíme vedle sebe. Hlavním rozdílem je zřejmě to, že Shakespeare prvotní příběh problematizuje. Po vzoru učenců své doby, kteří v disputacích bourali středověká dogmata a snažili se při střetu rozličných názorů dobrat absolutní pravdy, nahlíží autor na téma hry i na postavy z různých hledisek, zbavuje je jednoznačnosti, uvádí pro jejich jednání polehčující

i přitěžující okolnosti.

Othella vybavil oproti jeho literárnímu předobrazu řadou protikladných rysů, dal mu poněkud tajemný královský původ, vznešené vystupování, víru v křesťanského Boha, ale současně ho učinil starším a psychicky labilnějším. U Desdemony zdůraznil vášnivost a statečnost, ale současně jí dodal na nezralosti a lehkomyšlnosti. Zatímco u Cinthia zinscenuje pobočník velitele svou léčku proto, že je beznadějně zamilován do Desdemony, Shakespearův Jago sice uvádí pro svou nenávist a mstu reálné důvody, ale jeho jednání řídí především žárlivost na vše krásné a ušlechtilé, co musí pošpinit a zničit, aby uspořádal svět podle svého obrazu. Zatímco Cinthio vidí vztah černého vojáka a bílé dívky negativně, Shakespeare proti zažitému stereotypu vyzdvihuje sílu lásky, schopné překlenout společenské předsudky. Zároveň si ale všímá i toho, že společnost, která je proti takovému nerovnovážnému svazku zaujatá, ho ve jménu „veřejného zájmu“ přijímá.

Protikladnost prvotního příběhu povýšil dramatik na princip celé hry a promítl ho do všech jejích rovin: do výstavby děje, charakteristiky postav i do jazykových prostředků. Vedle sebe zde stojí barva černá a bílá, dobro a zlo, světlo a tma, mládí a stáří, rozum a cit, zlá vychytralost a naivní dobrotu, láska a nenávist, zájmy veřejné a soukromé, svět lidí a svět zvířat, křesťanská věrouka a barbarství, skutečnost a zdání, nadosobní ideály a účelový pragmatismus atd. Tématem hry v tom nejjobecnějším smyslu je otázka, zda jsou či nejsou tyto rozpory jednou a provždy dané a zda existuje něco vyššího, co je spojuje či přesahuje.

Rozporuplný je v **Othellovi** i čas. Autor docílil dramatického spádu především tím, že oproti literárnímu pramenu zhustil děj do výrazně kratšího časového úseku. A tak se v jeho zpracování během necelých dvou dnů pobytu na ostrově Kypru vlivem dáblského našeptávání intrikána Jaga stává z milujícího novomanžela vrah vlastní ženy. Současně udržuje autor věrohodnost rychlé proměny tím, že vkládá do replik svých postav údaje, které odměřují čas delší. Divák si ale nesrovnalosti ani neuvědomí. Podlehne iluzi času, který se zrychluje či zpomaluje podle subjektivního prožitku.

Jak proměnlivé vnímání času, tak i nejednoznačné charakteristiky nejvýznamnějších postav vytrhávají diváka z pasivní role pozorovatele, přenášejí příběh hry z kulis reálného světa do jeho nitra a nutí ho interpretovat a hodnotit jednání postav podle svého vidění. Shakespeare převzal od Cinthia příběh i hlavní role, dal událostem pevnější řád a logiku, ale ponechal na divákovi, aby sám vynesl soud. I proto každý prožívá příběh po svém, i proto jen málokterá hra má tolik protichůdných kritických výkladů a komentářů jako tato.

Shakespearův **Othello** jistě není pouze napínavý příběh s tajenkou. Lze na něj pohlížet i jako na podobenství o pádu člověka, do něhož dramatik, který je vždy dalek přímých soudů, přece jen vložil své vnímání světa, své lidské citění, svou výpověď. **Othello** patří do silně pesimistického období Shakespearovy tvorby. Nevíme, jaké důvody vedly dramatika k tomu, že kolem přelomu století opouští svůj původně renesančně sebevědomý a radostný pohled na svět. Snad nejistá politická situace v Anglii provázející konec vlády královny Alžběty I. a nástup nové dynastie v roce 1603, snad celková proměna klimatu společnosti, v níž se zavedený řád začíná bortit pod vzrůstající mocí kapitálu, možná nešťastná láska, nemoc, smrt otce či prostě krize středního věku. Jisté je, že ve hrách tohoto období vidí dramatik stále častěji svět „převrácený vzhůru nohama“, plný chorob, hnití a havěti, a zpochybňuje jeho trvalé hodnoty, víru v rozum, smysl lidské existence, dějiny.

Hledíme-li na **Othella** jako na Shakespearův komentář doby, pak titulní hrdina reprezentuje minulost, svět tradičních ctností, který je neschopný bránit se ziskuchtivým dobrodruhům současnosti, jaké reprezentuje Jago. Hledíme-li na hru jako na Shakespearovo etické vyznání, nacházíme v ní nejen na tehdejší dobu nebývale svobodomyšlné přesvědčení o rovnoprávnosti všech lidí bez rozdílu ras a pohlaví, ale i silně skeptické hodnocení lidské povahy, v níž ve sváru dobra se zlem, šlechtivosti s malostí, upřímnosti s pokrytectvím se to lepší stává kořistí toho horšího. Shakespeare ale není staromilec ani nihilista. Střet Othella s Jagem je mu obrazem lidské duše, v níž každý z nás vede boj o sebe sama. Podobný ponor do duše člověka udělal autor v tragédii napsané bezprostředně před **Othellem**. Ale zatímco v **Hamletovi** autor ukázal, jak rozum ochromuje čin, v **Othellovi** cit a vášeň paralyzují rozum. Obojí vede ke stejné tragickému koncům.

V tragédii **Othello** dospívá dramatik k vrcholnému mistrovství výrazu. Jazyk je v této hře nejen prostředkem charakterizace postav, sledem básnických obrazů a jejich magických spojení s rytmem a melodičností, ale přímo nástrojem děje. Mocí slova získává Othello Desdemonu, v zmatení řeči se rozpadá jeho láska, rozbitím jazyka do nesouvislých výkřiků vrcholí jeho pád. Do sítě slov chytá Jago své oběti a vhodně voleným slovem zabíjí. Je tlumočnickem, který s každým mluví jeho jazykem, ale sám se za slovy skrývá, a když je nakonec odhalen, oněmí.

OTHELLO
THE MOOR OF VENICE

OTHELLO
BENÁTSKÝ MOUŘENÍN

DRAMATIS PERSONAE

DUKE OF VENICE

BRABANTIO, Venetian Senator, father of Desdemona

GRATIANO, brother of Brabantio

LODOVICO, kinsman of Brabantio

OTHELLO, the Moor, general of the Venetian forces

CASSIO, lieutenant to Othello

IAGO, ensign to Othello

RODERIGO, a Venetian gentleman

MONTANO, a Cypriot official

CLOWN, in service to Othello

DESDEMONA, wife to Othello

EMILIA, wife to Iago, lady-in-waiting to Desdemona

BIANCA, mistress of Cassio

Senators, sailors, messengers, officers, gentlemen, musicians,
and attendants.

Scene: Venice, Cyprus.

O S O B Y

BENÁTSKÝ DÓŽE

BRABANZIO, benátský senátor, Desdemonin otec

GRAZIANO, Brabanziův bratr

LODOVICO, Brabanziův příbuzný

OTHELLO, černoš, velitel benátského vojska

CASSIO, Othellův náměstek

JAGO, Othellův pobočník

RODERIGO, benátský šlechtic

MONTANO, guvernér na Kypru

ŠAŠEK, v Othellových službách

DESDEMONA, Othellova žena

EMILIE, Jagova žena, Desdemonina komorná

BIANCA, Cassiova milenka

Senátoři, námořníci, poslové, důstojníci, muzikanti
a sloužící.

Dějiště: Benátky a Kypr.

ACT I.

SCENE 1.

VENICE. A STREET.

Enter Roderigo and Iago.

RODERIGO Tush! Never tell me; I take it much unkindly
That thou, Iago, who hast had my purse
As if the strings were thine, shouldst know of this.

IAGO 'Sblood, but you will not hear me.
If ever I did dream of such a matter, 5
Abhor me.

RODERIGO Thou told'st me thou didst hold him in thy hate.

IAGO Despise me, if I do not. Three great ones of the city,
In personal suit to make me his lieutenant,
Off-capp'd to him, and, by the faith of man, 10
I know my price, I am worth no worse a place.
But he; as loving his own pride and purposes,
Evades them, with a bombast circumstance
Horribly stuff'd with epithets of war;
And, in conclusion, 15
Nonsuits my mediators; for, 'Certes,' says he,
'I have already chose my officer.'
And what was he?
Forsooth, a great arithmetician,
One Michael Cassio, a Florentine, 20
A fellow almost damn'd in a fair wife;
That never set a squadron in the field,
Nor the division of a battle knows
More than a spinster; unless the bookish theoretic,
Wherein the togged consuls can propose 25
As masterly as he: mere prattle, without practice,
Is all his soldiership. But he, sir, had the election,
And I, of whom his eyes had seen the proof
At Rhodes, at Cyprus and on other grounds
Christian and heathen, must be belee'd and calm'd 30
By debtor and creditor, this counter-caster,

JEDNÁNÍ I.

SCÉNA 1.

BENÁTKY. NA ULICI.

Vystoupí Roderigo a Iago.

RODERIGO Mlč! Buď už zticha. Hrozně jsi mě naštvál.
Zrovna ty, Iago, který bereš z mého
jak ze svého, mi tohle zatajíš.

JAGO Proboha, vy mě neposloucháte.
Já o tom neměl ani tušení, 5
jinak ať se na místě propadnu.

RODERIGO A přitom tvrdíš, jak ho nenávidíš.

JAGO Plivněte po mně, jestli to tak není.
Tři hodnostáři z města, osobně,
ho prosili, aby svým náměstkem 10
udělal mě. Já znám svou cenu. Na tu
funkci mám víc než nárok. Ale on?
Pyšně a samolibě začal žvanit
a řinčet válečnickým žargonem,
načež mé přímluvce odpálil slovy: 15
„Zajisté, pánové, ale já jsem
si svého náměstka už zvolil sám.“
A víte, kdo to je?
Můj dobrý bože, Michal Cassio,
Florentan, ouřada a pisálek, 20
floutek a sukničkář, co v životě
nevytáh s vojskem do pole a o tom,
jak válčit, neví víc než stará panna.
Jen o tom četl. Teoreticky
má všechno v malíku a řečnit umí 25
jak senátor. Jen žvásty, žádná praxe,
takový je to voják. Ale on
si vybral jeho a mě, jehož viděl
se bít na Rhodu, Kypru, s křesťany
i s pohany, teď hodil přes palubu. 30
Pan teoretik bude náměstkem

Plague him with flies: though that his joy be joy,
Yet throw such changes of vexation on't,
As it may lose some colour.

RODERIGO Here is her father's house; I'll call aloud.

IAGO Do, with like timorous accent and dire yell 75
As when, by night and negligence, the fire
Is spied in populous cities.

RODERIGO What, ho, Brabantio! Signior Brabantio, ho!

IAGO Awake! What, ho, Brabantio! Thieves! Thieves! Thieves!
Look to your house, your daughter and your bags! 80
Thieves! Thieves!

Brabantio appears above, at a window.

BRABANTIO What is the reason of this terrible summons?
What is the matter there?

RODERIGO Signior, is all your family within?

IAGO Are your doors lock'd?

BRABANTIO Why, wherefore ask you this? 85

IAGO 'Zounds, sir, you're robb'd; for shame, put on your gown;
Your heart is burst, you have lost half your soul;
Even now, now, very now, an old black ram
Is topping your white ewe. Arise, arise;
Awake the snorting citizens with the bell, 90
Or else the devil will make a grandsire of you,
Arise, I say.

BRABANTIO What, have you lost your wits?

RODERIGO Most reverend signior, do you know my voice?

BRABANTIO Not I; what are you?

RODERIGO My name is Roderigo.

BRABANTIO The worser welcome. 95
I have charged thee not to haunt about my doors.
In honest plainness thou hast heard me say
My daughter is not for thee; and now, in madness,
Being full of supper and distempering draughts,
Upon malicious bravery, dost thou come 100
To start my quiet.

RODERIGO Sir, sir, sir –

BRABANTIO But thou must needs be sure
My spirit and my place have in them power
To make this bitter to thee.

ji zamořte. Ať se teď raduje.
Pár dloubanců, pár kapek jedu stačí,
a brzy ho ta radost přejde.

RODERIGO Tohle je dům jejího otce. Vzbudím ho.

JAGO Řvěte jak tur, zoufale, srdceryvně, 75
jako by o půlnoci vypukl
v lidnatém městě obrovitý požár.

RODERIGO Brabanzio! Siñore Brabanzio!

JAGO Vstávejte, Brabanzio! Zloději!
Hlíďte dům, svou dceru, svoje zlato! 80
Zloději! Zloději!

Brabanzio se objeví nahoře v okně.

BRABANZIO Co je to za křik? Kdo mě budí? Co je?
Děje se něco?

RODERIGO Siñore, máte všechny svoje doma?

JAGO A dveře zamčené?

BRABANZIO Mám. Proč se ptáte? 85

JAGO Oloupili vás. Oblečte si župan.
Srdce vám pukne. Rozum uletí.
Právě teď, teď vám starý černý beran
ojíždí vaši bílou ovečku.
Vstávejte, vzbudte spáče! Zvoňte, křičte, 90
než z vás ten čert udělá dědečka.
Tak hopla z postele!

BRABANZIO Zbláznili jste se?

RODERIGO Nevíte, kdo jsem? Můj hlas nepoznáte?

BRABANZIO Ne, kdo jsi?

RODERIGO Roderigo.

BRABANZIO Ty mi nechod' na oči. 95
Nehnal jsem tě už stokrát ode dveří?
Nevysvětlil jsem ti, že moje dcera
pro tebe není? A ty, šílenče,
ses nejspíš najed, napil na kuráž
a teď si troufáš řvát mi pod oknem 100
a rušíš noční klid.

RODERIGO Siñore –

BRABANZIO Ale můžeš si být jistý,
že budeš litovat. Za to ti ručím
svým postavením.

RODERIGO	Patience, good sir.	
BRABANTIO	What tell'st thou me of robbing? This is Venice; My house is not a grange.	105
RODERIGO	Most grave Brabantio, In simple and pure soul I come to you.	
IAGO	'Zounds, sir, you are one of those that will not serve God, if the devil bid you. Because we come to do you service and you think we are ruffians, you'll have your daughter covered with a Barbary horse; you'll have your nephews neigh to you; you'll have coursers for cousins and gennets for germans.	110
BRABANTIO	What profane wretch art thou?	115
IAGO	I am one, sir, that comes to tell you your daughter and the Moor are now making the beast with two backs.	
BRABANTIO	Thou art a villain.	
IAGO	You are – a senator.	
BRABANTIO	This thou shalt answer; I know thee, Roderigo.	120
RODERIGO	Sir, I will answer any thing. But, I beseech you, If't be your pleasure and most wise consent, As partly I find it is, that your fair daughter, At this odd-even and dull watch o' the night, Transported, with no worse nor better guard But with a knave of common hire, a gondolier, To the gross clasps of a lascivious Moor – If this be known to you and your allowance, We then have done you bold and saucy wrongs. But if you know not this, my manners tell me We have your wrong rebuke. Do not believe That, from the sense of all civility, I thus would play and trifle with your reverence. Your daughter, if you have not given her leave, I say again, hath made a gross revolt; Tying her duty, beauty, wit and fortunes In an extravagant and wheeling stranger Of here and every where. Straight satisfy yourself. If she be in her chamber or your house, Let loose on me the justice of the state For thus deluding you.	125 130 135 140
BRABANTIO	Strike on the tinder, ho!	

RODERIGO	Vyslechněte nás.	
BRABANZIO	Kdo by tu kradl? Nejsme na samotě. Tohle jsou Benátky.	105
RODERIGO	Siňore, moje úmysly jsou čestné a upřímné.	
JAGO	Kristovy rány, pane. Vy asi patříte k těm lidem, co jsou tak ďábelsky umínění, že by i za slovem božím hledali čertovinu. My vám přijdem prokázat laskavost, ale protože vy nás máte za hrubiány, necháte svou dcerušku obskočit berberským hřebcem a nic vám nevadí, že na vás vnoučata budou řehtat a dům vám zaplaví stádo nevyčválaného příbuzenstva.	110
BRABANZIO	Co ty jsi za tluchubu?	115
JAGO	Jsem, pane, ten, kdo vám přichází oznámit, že vaše dcera a jeden černochoť ze sebe dělají dvouhrbé zvíře.	
BRABANZIO	Jsi sprosták.	
JAGO	Jo. A vy jste senátor.	
BRABANZIO	Za tohle budeš pykat, Roderigo.	120
RODERIGO	Jak račte, pane, ale prosím vás, jestli vás těší, jestli schvalujete, jak obávám se, že tak pozdě v noci se vaše krásná dcera dala odvézt v doprovodu nikoho horšího či lepšího než gondoliéra do náruče chlípného černocho – jestli to víte a je vám to jedno, pak naše chování je drzé, sprosté. Jestli to ale nevíte, pak jste k nám nespravedlivý. Já nejsem žádný výtržník, nedovolil bych si brát na lehkou váhu vaši úctyhodnost. Však opakují, pane, vaše dcera, ať s vaším souhlasem či bez něj, dala svou pověst, krásu, ctnost, své bohatství v plen cizákovi, přivandrovalci a zradila vás. Sám se přesvědčte. Jestli je doma ve svém pokoji, odevzdejte mě spravedlnosti za to, že jsem vás klamal.	125 130 135 140
BRABANZIO	Světlo! Oheň!	

Give me a taper! Call up all my people!
This accident is not unlike my dream.
Belief of it oppresses me already.
Light, I say! Light!

Exit above.

IAGO Farewell; for I must leave you: 145
It seems not meet, nor wholesome to my place,
To be produced – as, if I stay, I shall –
Against the Moor, for, I do know, the state,
However this may gall him with some cheque,
Cannot with safety cast him, for he's embark'd 150
With such loud reason to the Cyprus wars,
Which even now stand in act, that, for their souls,
Another of his fathom they have none,
To lead their business; in which regard,
Though I do hate him as I do hell-pains, 155
Yet, for necessity of present life,
I must show out a flag and sign of love,
Which is indeed but sign. That you shall surely find him,
Lead to the Sagittary the raised search;
And there will I be with him. So, farewell. 160

Exit.

Enter, below, Brabantio, and servants with torches.

BRABANTIO It is too true an evil, gone she is;
And what's to come of my despised time
Is nought but bitterness. Now, Roderigo,
Where didst thou see her? O unhappy girl!
With the Moor, say'st thou? Who would be a father! 165
How didst thou know 'twas she? O she deceives me
Past thought! What said she to you? Get more tapers,
Raise all my kindred. Are they married, think you?

RODERIGO Truly, I think they are.

BRABANTIO O heaven! How got she out? O treason of the blood! 170
Fathers, from hence trust not your daughters' minds
By what you see them act. Is there not charms
By which the property of youth and maidhood
May be abused? Have you not read, Roderigo,
Of some such thing?

RODERIGO Yes, sir, I have indeed. 175

BRABANTIO Call up my brother. – O, would you had had her! –
Some one way, some another. – Do you know

Přineste svíce! Všechny probudte.
Má noční můra už se naplňuje
a hrůzu mám, že zlý sen nebyl sen.
Světla! Světla!

Odejde nahoře.

JAGO Raději odejdu. 145
V mém postavení by se nehodilo
jít proti němu svědčit. Což bych musel,
kdybych tu zůstal. Jak znám státní radu,
za tohle ho jen klepnou přes prsty.
Sesadit si ho netroufnou, když právě 150
ho vypravili s velkou parádou
do války s Turkem. Nikdo jiný není
tak dobrý jako on, kdo by tu práci
sved pro ně vykonat. Takže i já,
i když ho k smrti nenávidím, musím 155
jen z čiré nezbytnosti vyvěsit
praporec lásky, odznak oddanosti,
které jsou, věřte, pouhým zdáním. Je teď
v hostinci U Kentaura. Přijďte ho tam zatknout.
Budu tam s ním. Prozatím adié. 160

Odejde.

Dole vystoupí Brabantio a sloužící s pochodněmi.

BRABANZIO Je to zlá, zlá, zlá pravda. Odešla
a mně v té bídě života už zbývá
jen samá hořkost. Pověz, Roderigo,
kde jsi ji viděl? Holka nešťastná!
S tím černochem? Kdo by dnes chtěl být otcem? 165
Poznals ji? Víš to jistě? Zrádkyně!
Podvedla mě! A co ti řekla? Světlo!
Zburcujte všechny! Myslíš, že se vzali?

RODERIGO Obávám se, že ano, siňore.

BRABANZIO Bože! Jak utekla? Má vlastní krev 170
mě zradila. Otcové, nevěřte
chování vlastních dcer. Jsou jistě kouzla,
co svedou dívčí poctivost a cudnost
dočista zničit. Nečetl jsi o tom,
Roderigo?

RODERIGO Ano, četl, siňore. 175

BRABANZIO Kde je můj bratr? – Měl jsem ji dát tobě. –
Vy jděte tam! Vy tam! – Nevíš, kde asi

Where we may apprehend her and the Moor?
 RODERIGO I think I can discover him, if you please,
 To get good guard and go along with me. 180
 BRABANTIO Pray you, lead on. At every house I'll call;
 I may command at most. Get weapons, ho!
 And raise some special officers of night.
 On, good Roderigo, I'll deserve your pains.
Exeunt.

SCENE 2.
ANOTHER STREET.

Enter Othello, Iago, and attendants with torches.

IAGO Though in the trade of war I have slain men,
 Yet do I hold it very stuff o' the conscience
 To do no contrived murder. I lack iniquity
 Sometimes to do me service. Nine or ten times
 I had thought to have yerk'd him here under the ribs. 5
 OTHELLO 'Tis better as it is.
 IAGO Nay, but he prated,
 And spoke such scurvy and provoking terms
 Against your honour
 That, with the little godliness I have,
 I did full hard forbear him. But, I pray you, sir, 10
 Are you fast married? Be assured of this,
 That the magnifico is much beloved,
 And hath in his effect a voice potential
 As double as the duke's. He will divorce you;
 Or put upon you what restraint and grievance 15
 The law, with all his might to enforce it on,
 Will give him cable.
 OTHELLO Let him do his spite;
 My services which I have done the signiory
 Shall out-tongue his complaints. 'Tis yet to know –
 Which, when I know that boasting is an honour, 20
 I shall promulgate – I fetch my life and being
 From men of royal siege, and my demerits
 May speak unbonneted to as proud a fortune
 As this that I have reach'd, for know, Iago,
 But that I love the gentle Desdemona, 25

je teď má dceruška s tím černým chlapem?
 RODERIGO Já vám ho najdu, pane, jestli chcete.
 Sežeňte doprovod a pojdte se mnou. 180
 BRABANZIO Veď nás, prosím tě. Vzbudím sousedy,
 pomůžou nám. Přineste zbraně. Honem!
 Přiveďte noční hlídku. Jdeme za ním!
 Můj drahý Roderigo, já se ti odvděčím.
Odejdou.

SCÉNA 2.
JINDE NA ULICI.

Vystoupí Othello, Jago a sloužící s pochodněmi.

JAGO Ve válce už jsem zabil hodně lidí,
 a přece svědomí mi brání spáchat
 úkladnou vraždu. Asi na to nemám
 v sobě dost špatnosti. Snad desetkrát
 jsem dostal chuť ho bodnout mezi žebra. 5
 OTHELLO Lepší je nechat tak.
 JAGO Kdybyste slyšel,
 jak hnusně, sprostě, podle o vás mluvil
 a špinil vaši čest. Já snesu hodně,
 teď jsem se ale držel zuby nehty, 10
 abych se ovládl. Prosím vás, pane,
 je ruka v rukávě? Jste řádně svoji?
 Ten milostpán je totiž v oblíbě,
 má vliv a jeho hlas má stejnou váhu
 jako hlas dóžete. Je schopen vás
 donutit k rozvodu, anebo skřípnout, 15
 jak nejvíc může, v kleštích zákona,
 že vás to zničí.
 OTHELLO Ať se rozčiluje.
 Služby, které jsem státu poskytl,
 převáží jeho zlobu. Ještě neví –
 a až se z vychloubání stane ctnost, 20
 rozhlásím to –, že jsem se narodil
 z královské krve a že po zásluze
 si mohu se vztyčenou hlavou vzít
 štěstí, které mi patří. Kdybych, Jago,
 tak nemiloval něžnou Desdemonu, 25

I would not my unhoused free condition
Put into circumscription and confine
For the sea's worth. But, look! What lights come yond?

IAGO Those are the raised father and his friends,
You were best go in.

OTHELLO Not I, I must be found: 30
My parts, my title and my perfect soul
Shall manifest me rightly. Is it they?

IAGO By Janus, I think no.
Enter Cassio, and certain officers with torches.

OTHELLO The servants of the duke, and my lieutenant.
The goodness of the night upon you, friends! 35
What is the news?

CASSIO The duke does greet you, general,
And he requires your haste-post-haste appearance,
Even on the instant.

OTHELLO What is the matter, think you?

CASSIO Something from Cyprus as I may divine. 40
It is a business of some heat; the galleys
Have sent a dozen sequent messengers
This very night at one another's heels,
And many of the consuls, raised and met,
Are at the duke's already. You have been hotly call'd for;
When, being not at your lodging to be found, 45
The senate hath sent about three several guests
To search you out.

OTHELLO 'Tis well I am found by you.
I will but spend a word here in the house,
And go with you.
Exit.

CASSIO Ancient, what makes he here?

IAGO 'Faith, he tonight hath boarded a land carack: 50
If it prove lawful prize, he's made for ever.

CASSIO I do not understand.

IAGO He's married.

CASSIO To who?

Enter Othello.

IAGO Marry, to – Come, captain, will you go?

OTHELLO Have with you.

ani za poklady všech oceánů
bych neujařmil svoji svobodu
v chomoutu manželství. Co je to tam?

JAGO Zuřivý otec sem jde s přáteli.
Jděte se schovat.

OTHELLO Ne. Ať mě tu najde. 30
Mé zásluhy, má hodnost, čistý štít
mě dobře obhájí! Tak je to on?

JAGO U sta hromů! Myslím, že ne.
Vystoupí Cassio a několik důstojníků s pochodněmi.

OTHELLO Dóžecí garda a můj náměstek. 35
Klid a mír noci s vámi, přátelé!
Děje se něco?

CASSIO Posílá nás dóže.
Mám předat jeho pozdrav s žádostí,
abyste za ním ihned zašel.

OTHELLO Ted? Proč?

CASSIO Mám pocit, že jde o Kypr a že to 40
je vážné. Z galér na moři dnes v noci
přichází jedna zpráva za druhou,
co mnohé senátory zvedly z lože,
a oni se teď sešli u dóžete.
Všichni se po vás hrozně shánějí.
Doma vás nezastihli, proto senát 45
vyslal tři hlídky, aby stůj co stůj
vás našly.

OTHELLO Jsem rád, žes je předběhl.
Počkej, než tady něco vyřídím,
a hned jdu s tebou.
Odejde.

CASSIO Co tu vlastně dělá?

JAGO Naskočil si na pěknou kocábku. 50
Když mu to projde, bude za vodou.

CASSIO Nechápu.

JAGO Oženil se.

CASSIO Ano? S kým?
Vystoupí Othello.

JAGO Přece s... – Jdem, kapitáne?

OTHELLO Jdeme.

CASSIO	Here comes another troop to seek for you.	
IAGO	It is Brabantio. General, be advised; He comes to bad intent.	55
	<i>Enter Brabantio, Roderigo, and Officers with torches and weapons.</i>	
OTHELLO	Holla! Stand there!	
RODERIGO	Signior, it is the Moor.	
BRABANTIO	Down with him, thief!	
	<i>They draw on both sides.</i>	
IAGO	You, Roderigo! Come, sir, I am for you.	
OTHELLO	Keep up your bright swords, for the dew will rust them. Good signior, you shall more command with years Than with your weapons.	60
BRABANTIO	O thou foul thief, where hast thou stow'd my daughter? Damn'd as thou art, thou hast enchanted her; For I'll refer me to all things of sense, If she in chains of magic were not bound, Whether a maid so tender, fair and happy, So opposite to marriage that she shunned The wealthy curled darlings of our nation, Would ever have, to incur a general mock, Run from her guardage to the sooty bosom Of such a thing as thou, to fear, not to delight. Judge me the world, if 'tis not gross in sense That thou hast practised on her with foul charms, Abused her delicate youth with drugs or minerals That weaken motion: I'll have't disputed on; 'Tis probable and palpable to thinking. I therefore apprehend and do attach thee For an abuser of the world, a practiser Of arts inhibited and out of warrant. Lay hold upon him, if he do resist, Subdue him at his peril.	65 70 75 80
OTHELLO	Hold your hands, Both you of my inclining, and the rest: Were it my cue to fight, I should have known it Without a prompter. Where will you that I go To answer this your charge?	
BRABANTIO	To prison, till fit time Of law and course of direct session Call thee to answer.	85
OTHELLO	What if I do obey?	

CASSIO	Tady jsou další, co vás hledají.	
JAGO	Siňor Brabanzio. Můj pane, pozor. Hrozně se zlobí.	55
	<i>Vystoupí Brabanzio, Roderigo a důstojníci s pochodněmi a zbraněmi.</i>	
OTHELLO	Co je? Stůjte, prosím.	
RODERIGO	To je ten černoch.	
BRABANZIO	Braň se, zloději!	
	<i>Na obou stranách tasí zbraně.</i>	
JAGO	Vy, Roderigo? Jen pojdte, jsem vám k službám.	
OTHELLO	Skryjte meč před rosou, ať nezrezaví. Vám, drahý pane, zjedná úctu víc váš věk než vaše zbraň.	60
BRABANZIO	Ty zloději, kam jsi mi schoval dceru? Očarovals ji černou magií! Rozumem se to nedá vysvětlit. Tú milou, hezkou, šťastnou dívku, která se dosud odmítala vdát i za ty nejhezčí, nejbohatší chlapce od nás, jsi musel spoutat mocí kouzel, aby se takhle zahodila, zesměšnila tím, že se vrhne do špinavých pracek ohavné obludy, jako jsi ty. Je očividné, celý svět to vidí, že jsi ji musel něčím omámit. Zlomil jsi její křehkou vůli drogou anebo jiným svinstvím. Dám tě k soudu. Je třeba vyšetřit, co za tím vězí. Zatýkám tě. Jsi zrádný, nebezpečný, rozkladný živel. Ohrožuješ svět nečistým, zakázaným šarlatánstvím. Chopte se ho, a bude-li se bránit, použijte všech prostředků.	65 70 75 80
OTHELLO	Ty zbraně pryč! Vy na mé straně, i vy ostatní! Až přijde chvíle tasit, já ji poznám i bez nápovědy. Kam se mám jít zpovídat ze svých činů?	
BRABANZIO	Do vězení. Tam vyčkáš, dokud nepředvolají tě v pravý čas k výsledku.	85
OTHELLO	Když půjdu s vámi,	

How may the duke be therewith satisfied,
Whose messengers are here about my side,
Upon some present business of the state 90
To bring me to him?

1. OFFICER 'Tis true, most worthy signior;
The duke's in council and your noble self,
I am sure, is sent for.

BRABANTIO How! The duke in council!
In this time of the night! Bring him away.
Mine's not an idle cause, the duke himself, 95
Or any of my brothers of the state,
Cannot but feel this wrong as 'twere their own;
For if such actions may have passage free,
Bond-slaves and pagans shall our statesmen be.
Exeunt.

SCENE 3. A COUNCIL CHAMBER.

Enter The Duke and senators sitting at a table. Officers attending.

DUKE There is no composition in these news
That gives them credit.

1. SENATOR Indeed, they are disproportion'd;
My letters say a hundred and seven galleys.

DUKE And mine, a hundred and forty.

2. SENATOR And mine, two hundred.
But though they jump not on a just account – 5
As in these cases, where the aim reports,
'Tis oft with difference – yet do they all confirm
A Turkish fleet, and bearing up to Cyprus.

DUKE Nay, it is possible enough to judgment:
I do not so secure me in the error, 10
But the main article I do approve
In fearful sense.

SAILOR *(Within)* What, ho! What, ho! What, ho!

1. OFFICER A messenger from the galleys.
Enter a Sailor.

DUKE Now, what's the business?

jakpak to asi přijme dóže? Právě
si pro mě poslal v jisté vážné věci,
jak dosvědčí vám tito pánové, 90
co pro mě přišli.

1. DŮSTOJNÍK Ano, vzácny pane.
Zasedá státní rada, a i na vás
už dóže čeká.

BRABANZIO Cože? Státní rada?
Tak pozdě v noci? Odvedte ho tam.
Má věc je zásadní a dóže sám 95
i každý z členů státní rady musí
mé příkoří brát jako svoje vlastní.
Kdyby bez trestu prošla tahle hrůza,
budou nám vládnout otroci a lůza.
Odejdou.

SCÉNA 3. RADNÍ SÍŇ.

Dóže a senátoři sedí u stolu. Důstojníci stojí kolem.

DÓŽE Ty zprávy jsou tak zmatené, že se jim
dá těžko věřit.

1. SENÁTOR Odporují si.
V mých listech stojí sto a sedm lodí.

DÓŽE V mých sto čtyřicet.

2. SENÁTOR A v mých sto dvacet.
I když se v číslech liší – jak to bývá,
když vychází se pouze z odhadu –, 5
společné mají to, že turecké
loďstvo se plaví směrem na Kypr.

DÓŽE Je to až příliš pravděpodobné.
Ty nepřesnosti nejsou zárukou, 10
že bychom hlavní hrozbu mohli brát
na lehkou váhu.

NÁMOŘNÍK *(Za scénou)* Haló! Haló! Haló!

1. DŮSTOJNÍK Přichází další posel.
Vystoupí Námořník.

DÓŽE Co nám neseš?

SAILOR	The Turkish preparation makes for Rhodes; So was I bid report here to the state By Signior Angelo.	15
DUKE	How say you by this change?	
1. SENATOR	This cannot be, By no assay of reason: 'tis a pageant, To keep us in false gaze. When we consider The importancy of Cyprus to the Turk, And let ourselves again but understand, That as it more concerns the Turk than Rhodes, So may he with more facile question bear it, For that it stands not in such warlike brace, But altogether lacks the abilities That Rhodes is dress'd in. If we make thought of this, We must not think the Turk is so unskilful To leave that latest which concerns him first, Neglecting an attempt of ease and gain, To wake and wage a danger profitless.	20 25 30
DUKE	Nay, in all confidence, he's not for Rhodes.	
1. OFFICER	Here is more news. <i>Enter a Messenger.</i>	
MESENTER	The Ottomites, reverend and gracious, Steering with due course towards the isle of Rhodes, Have there injoined them with an after fleet.	35
1. SENATOR	Ay, so I thought. How many, as you guess?	
MESENTER	Of thirty sail, and now they do restem Their backward course, bearing with frank appearance Their purposes toward Cyprus. Signior Montano, Your trusty and most valiant servitor, With his free duty recommends you thus, And prays you to believe him.	40
DUKE	'Tis certain, then, for Cyprus. Marcus Luccicos, is not he in town?	
1. SENATOR	He's now in Florence.	45
DUKE	Write from us to him; post-post-haste dispatch.	
1. SENATOR	Here comes Brabantio and the valiant Moor. <i>Enter Brabantio, Othello, Iago, Roderigo, and officers.</i>	
DUKE	Valiant Othello, we must straight employ you Against the general enemy Ottoman. <i>(To Brabantio)</i>	

NÁMOŘNÍK	Turci se chystají přepadnout Rhodos. S tou zprávou mě za vámi posílá pan Angelo.	15
DÓŽE	To je mi změna! Co vy na to?	
1. SENÁTOR	Hloupost. Tomu se nedá věřit. Je to léčka, chtějí nás jenom splést. Když uvážíme, jak Turkovi záleží na Kypru, protože pro něho je strategicky výrazně důležitější než Rhodos, a navíc je snadnější kořistí, jelikož na rozdíl od Rhodu Kypr je mnohem méně vyzbrojen a schopen se ubránit, když tohle uvážíme, pak je to jasné. Turek není hlupák, aby to, co ho pálí, odkládal a místo rychlého, snadného zisku volil tak nebezpečný, planý risk.	20 25 30
DÓŽE	Neřekl bych, že jim jde o Rhodos.	
1. DŮSTOJNÍK	Máme tu další zprávy. <i>Vystoupí Posel.</i>	
POSEL	Vzácní pánové, otomanské loďstvo, jež plulo na Rhodos, se otočilo a přidalo se k jiné flotile.	35
1. SENÁTOR	Neříkal jsem to? Kolik mají lodí?	
POSEL	Třicet a nyní všechny nepokrytě se vlastní brázdou vracejí a míří k ostrovu Kypr. Siňor Montano, váš oddaný a věrný služebník, vám toto vzkazuje a prosí vás, abyste jeho zprávu vzali v potaz.	40
DÓŽE	Pak je to jasné. Míří na Kypr. Marcus Luccicos je ve městě?	
1. SENÁTOR	Ne, je teď ve Florencii.	45
DÓŽE	Napiš mu hned mým jménem. Chci ho tady.	
1. SENÁTOR	Pan Brabantio a náš chrabrý voják. <i>Vystoupí Brabantio, Othello, Iago, Roderigo a důstojníci.</i>	
DÓŽE	Othello, musíme vás ihned vyslat do boje s otomanským nepřítelem. <i>(K Brabantiovi)</i>	

	I did not see you; welcome, gentle signior;	50
	We lack'd your counsel and your help tonight.	
BRABANTIO	So did I yours. Good your grace, pardon me;	
	Neither my place nor aught I heard of business	
	Hath raised me from my bed, nor doth the general care	
	Take hold on me, for my particular grief	55
	Is of so flood-gate and o'erbearing nature	
	That it engluts and swallows other sorrows	
	And it is still itself.	
DUKE	Why, what's the matter?	
BRABANTIO	My daughter! O, my daughter!	
ALL	Dead?	
BRABANTIO	Ay, to me;	
	She is abused, stol'n from me, and corrupted	60
	By spells and medicines bought of mountebanks;	
	For nature so preposterously to err,	
	Being not deficient, blind, or lame of sense,	
	Sans witchcraft could not.	
DUKE	Whoe'er he be that in this foul proceeding	65
	Hath thus beguiled your daughter of herself	
	And you of her, the bloody book of law	
	You shall yourself read in the bitter letter	
	After your own sense, yea, though our proper son	
	Stood in your action.	
BRABANTIO	Humbly I thank your grace.	70
	Here is the man, this Moor, whom now, it seems,	
	Your special mandate for the state-affairs	
	Hath hither brought.	
ALL	We are very sorry for't.	
DUKE	<i>(To Othello)</i> What, in your own part, can you say to this?	
BRABANTIO	Nothing, but this is so.	75
OTHELLO	Most potent, grave, and reverend signiors,	
	My very noble and approved good masters,	
	That I have ta'en away this old man's daughter,	
	It is most true; true, I have married her,	
	The very head and front of my offending	80
	Hath this extent, no more. Rude am I in my speech,	
	And little bless'd with the soft phrase of peace,	
	For since these arms of mine had seven years' pith,	
	Till now some nine moons wasted, they have used	
	Their dearest action in the tented field,	85

	Přehlédl jsem vás, pane. Vítejte.	50
	Váš názor nám dnes při poradě chyběl.	
BRABANZIO	Mně zas ten váš. Odpusťte, Milosti,	
	mě nevytrhl z lože státní zájem,	
	o nějž tu jde, anebo jiné věci	
	veřejné povahy, můj vlastní žal	55
	mě zachvátil tak silně, že se v něm	
	ostatní problémy a stesky zcela	
	utápějí.	
DÓŽE	O co jde? Co se stalo?	
BRABANZIO	Má dcera! Dcera!	
VŠICHNI	Mrtvá?	
BRABANZIO	Pro mě ano.	
	Zmámil ji, ukradl mi ji a zprznil	60
	ten čaroděj, šarlatán, mastičkář.	
	Kdo není slepý, hluchý, zbavený	
	všech smyslů, ten by přece nemohl	
	bez čar a kouzel takhle podlehnout.	
DÓŽE	Kdokoli způsobil, že vaše dcera	65
	ztratila sama sebe a vy ji,	
	musí se zodpovídat zákonu	
	a přijmout trest, tak krvavý a tvrdý,	
	jak rozhodnete vy. I kdyby vinu	
	nesl můj vlastní syn.	
BRABANZIO	Děkuji, dóže.	70
	Pokorně děkuji. To je ten muž.	
	Černoch, jehož jste sám dal povolát	
	ve státním zájmu.	
VŠICHNI	To je nám moc líto.	
DÓŽE	<i>(K Othellovi)</i> Co k tomu, pane, můžete říct vy?	
BRABANZIO	Nic jiného než jen, že je to pravda.	75
OTHELLO	Vážení, vzácní, ctění pánové,	
	mí urození zaměstnavatelé,	
	že odvedl jsem tomu starci dceru,	
	je pravda, pravda je i to, že je	
	mou ženou. Potud opravdu jsem vinen,	80
	víc ale ne. Má řeč je neumělá.	
	Já nemám dar pro hebká slůvka míru.	
	Od sedmi let, co v rukách mám dost sil,	
	až na posledních devět měsíců,	
	jsem strávil život ve vojenských stanech.	85

	And little of this great world can I speak, More than pertains to feats of broil and battle, And therefore little shall I grace my cause In speaking for myself. Yet, by your gracious patience, I will a round unvarnish'd tale deliver 90 Of my whole course of love; what drugs, what charms, What conjuration and what mighty magic, For such proceeding I am charged withal, I won his daughter.	
BRABANTIO	A maiden never bold; Of spirit so still and quiet, that her motion Blush'd at herself; and she, in spite of nature, Of years, of country, credit, every thing, To fall in love with what she fear'd to look on! It is a judgment maim'd and most imperfect That will confess perfection so could err 100 Against all rules of nature, and must be driven To find out practices of cunning hell, Why this should be. I therefore vouch again That with some mixtures powerful o'er the blood, Or with some dram conjured to this effect, He wrought upon her. 105	
DUKE	To vouch this, is no proof, Without more wider and more overt test Than these thin habits and poor likelihoods Of modern seeming do prefer against him.	
1. SENATOR	But, Othello, speak, 110 Did you by indirect and forced courses Subdue and poison this young maid's affections? Or came it by request and such fair question As soul to soul affordeth?	
OTHELLO	I do beseech you, Send for the lady to the Sagittary, 115 And let her speak of me before her father. If you do find me foul in her report, The trust, the office I do hold of you, Not only take away, but let your sentence Even fall upon my life.	
DUKE	Fetch Desdemona hither. 120	
OTHELLO	Ancient, conduct them, you best know the place. <i>Exeunt Iago and attendants.</i>	

	O velkém světě mluvit neumím, leda o bojích, bitkách, rozbrojích, takže své věci sotva prospěju budu-li sám se hájit. Přesto dovolte mi, abych vám prostě, neučesaně 90 popsal příběh své lásky. Jakými drogami, kouzly, čáry, podfuky, které mi ten pán přičítá, jsem zmámil jeho dceru.	
BRABANZIO	Byla vždy skromná, tichá, plachá. Při každém hnutí myslí se 95 červenala. Jak by se ona mohla vzdor povaze, zvyklostem, věku, stavu zamilovat do toho, co ji děsí? Je přece nesmysl se domnívat, že by se proti řádu přírody 100 mohla ctnost takhle zvrhnout. Bude třeba vyšetřit, jaké podvodnické triky ten ďábel použil. Jedno je jisté: aby s ním šla, musel jí otrávit krev drogou nebo dát jí nějaký 105 čarovný lektvar.	
DÓŽE	To se snadno řekne, je ale potřeba to dokázat pádnějším argumentem, než jsou ničím nepodložené dohady.	
1. SENÁTOR	Othello, mluvte. Použil jste snad 110 nějaké postranní, nekalé cesty, jimiž jste poblouznil srdce té dívky? Anebo její city vyplynuly ze spřízněnosti duší?	
OTHELLO	Prosím vás, pošlete pro ni ke Kentaurovi, 115 ať sama řekne otci, jak to bylo. Když z jejích slov vyplyne, že jsem vinen, zbavte mě důvěry i hodnosti a vyřkněte nade mnou ortel smrti. Podrobím se mu.	
DÓŽE	Přiveďte ji někdo. 120	
OTHELLO	Pobočníku, jdi s nimi. Znáš tam cestu. <i>Odejde Iago a sloužící.</i>	

And, till she come, as truly as to heaven
I do confess the vices of my blood,
So justly to your grave ears I'll present
How I did thrive in this fair lady's love,
And she in mine. 125

DUKE Say it, Othello.

OTHELLO Her father loved me; oft invited me;
Still question'd me the story of my life,
From year to year, the battles, sieges, fortunes,
That I have passed. 130
I ran it through, even from my boyish days,
To the very moment that he bade me tell it;
Wherein I spake of most disastrous chances,
Of moving accidents by flood and field
Of hair-breadth scapes i' the imminent deadly breach, 135
Of being taken by the insolent foe
And sold to slavery, of my redemption thence
And portance in my travels' history,
Wherein of antres vast and deserts idle,
Rough quarries, rocks and hills whose heads touch heaven
It was my hint to speak – such was the process;
And of the Cannibals that each other eat,
The Anthropophagi and men whose heads
Do grow beneath their shoulders. This to hear
Would Desdemona seriously incline, 145
But still the house-affairs would draw her thence,
Which ever as she could with haste dispatch,
She'd come again, and with a greedy ear
Devour up my discourse, which I observing,
Took once a pliant hour, and found good means 150
To draw from her a prayer of earnest heart
That I would all my pilgrimage dilate,
Whereof by parcels she had something heard,
But not intentively: I did consent,
And often did beguile her of her tears, 155
When I did speak of some distressful stroke
That my youth suffer'd. My story being done,
She gave me for my pains a world of sighs:
She swore, in faith, twas strange, 'twas passing strange,
'Twas pitiful, 'twas wondrous pitiful, 160
She wish'd she had not heard it, yet she wish'd
That heaven had made her such a man: she thank'd me,
And bade me, if I had a friend that loved her,

Než přijde, vyznám se vám, vzácní páni,
stejně upřímně, jak se kaju z hříchů
Spasitelů, jak došlo k tomu, že jsem
se do té krásné dívky zamiloval,
a ona do mě. 125

DÓŽE Mluvte, Othello.

OTHELLO Její otec mě míval rád. Dost často
mě zval k nim domů a chtěl, abych jim
vyprávěl o svých osudech, o časech
bojů a strádání, jimiž jsem prošel. 130
Vzal jsem to postupně, od dětských let
až do dne, kdy mě k těm vzpomínkám vyzval.
Líčil jsem hrůzyplné příhody,
které jsem zažil v různých koutech světa,
jak unikl jsem o vlas jisté smrti, 135
jak nepřítel mě prodal do otroctví,
jak jsem se z něho vysvobodil, jak jsem
po léta putoval a co jsem viděl:
hluboké jeskyně, rozlehlé pouště,
skaliska, štíty sahající k nebi. 140
Na všechno došlo, jedno po druhém.
I o kanibalech jsem mluvil, kteří
se živí lidským masem, o lidech,
jimž hlava roste vprostřed těla. Ona,
Desdemona, to ráda poslouchala. 145
Musela ale často odběhnout
za prací v domě. Jen ji vykonala,
zas byla zpět a nenasytně mi
visela na rtech. Já si toho všiml
a v jedné chvíli vyloudil jsem z ní 150
upřímné doznání, že by si přála,
abych jí všechny svoje osudy,
z kterých jí toho spousta uniklo,
vylíčil vcelku. A já souhlasil.
Mnohokrát jsem ji potom pohnul k slzám
vyprávěním o mnoha příkořích,
co vytrpěl jsem v mládí. Když jsem skončil,
dlouho a dlouho jenom vzdychala,
jak je to strašné, zvláštní, kruté, smutné,
nádherné smutné, jak mě lituje, 160
že neměla to slyšet, a hned zas,
že chce být jako já. A pak mi řekla,
kdybych měl přítele, jenž by ji chtěl,

	I should but teach him how to tell my story, And that would woo her. Upon this hint I spake: 165 She loved me for the dangers I had pass'd, And I loved her that she did pity them. This only is the witchcraft I have used: Here comes the lady; let her witness it. <i>Enter Desdemona, Iago, and attendants.</i>	
DUKE	I think this tale would win my daughter too. 170 Good Brabantio, Take up this mangled matter at the best. Men do their broken weapons rather use Than their bare hands.	
BRABANTIO	I pray you, hear her speak. 175 If she confess that she was half the wooer, Destruction on my head, if my bad blame Light on the man! Come hither, gentle mistress: Do you perceive in all this noble company Where most you owe obedience?	
DESDEMONA	My noble father, 180 I do perceive here a divided duty: To you I am bound for life and education; My life and education both do learn me How to respect you; you are the lord of duty; I am hitherto your daughter: but here's my husband, And so much duty as my mother show'd 185 To you, preferring you before her father, So much I challenge that I may profess Due to the Moor my lord.	
BRABANTIO	God be wi' you! I have done. 190 Please it your grace, on to the state-affairs. I had rather to adopt a child than get it. Come hither, Moor: I here do give thee that with all my heart Which, but thou hast already, with all my heart I would keep from thee. (<i>To Desdemona</i>) For your sake, jewel, I am glad at soul I have no other child, 195 For thy escape would teach me tyranny, To hang clogs on them. I have done, my lord.	
DUKE	Let me speak like yourself, and lay a sentence, Which, as a grise or step, may help these lovers Into your favour. 200 When remedies are past, the griefs are ended	

	ať naučím ho vyprávět svůj příběh, a ona bude jeho. Na ta slova 165 jsem se jí vyznal z lásky. Učaroval jsem jí svým utrpením, ona si mě získala soucitem. To jsou ta kouzla. Má paní jde. Ať dosvědčí to sama. <i>Vystoupí Desdemona, Iago a sloužící.</i>	
DÓŽE	Myslím si, že bys takhle dokázal 170 získat i moji dceru. Brabanzio, berte to, prosím vás, z té lepší stránky. I zlomený meč je ve válce lepší než holé ruce.	
BRABANZIO	Ať to řekne, prosím. 175 Když přízná, že mu sama nadbíhala, už proti němu slovo nepromluví, jinak ať umřu! Pojďte, drahá paní. Ke komu z této vzácné společnosti vás nejvíc váže poslušnost?	
DESDEMONA	Můj otče, 180 cítím, že zde mám dvojí závazek. Vám vděčím za život a vychování a vaše výchova mě naučila, že poslušná dcera ctí svého otce. A já vás ctím. Zde ale je můj manžel, a stejně jak má matka dala přednost 185 v oddanosti vám před svým tatínkem, i já musím říct, že mě nejsvětější poslušnost váže k muži.	
BRABANZIO	Pánbůh s tebou. 190 Milosti, přejdeme ke státním věcem. Radši jsem si měl dítě adoptovat než mít své vlastní. Pojď sem, Afričane. Ze srdce rád ti dávám, co je tvoje a co, kdyby tvé nebylo, bych tobě ze srdce rád já nikdy nedal. (<i>K Desdemoně</i>) Ještě že nemám další děti, chvála Bohu. 195 Tvým přičiněním byl by ze mě tyran a držel bych je v kleci. Končím, pane.	
DÓŽE	Pak promluvíme já za vás slovy, která snad pomohou těm dvěma milencům alespoň trochu si vás naklonit. 200 Kde není léku, měl by skončit žal.	

	By seeing the worst, which late on hopes depended. To mourn a mischief that is past and gone Is the next way to draw new mischief on. What cannot be preserved when fortune takes 205 Patience her injury a mockery makes. The robb'd that smiles steals something from the thief; He robs himself that spends a bootless grief.
BRABANTIO	So let the Turk of Cyprus us beguile; We lose it not, so long as we can smile. 210 He bears the sentence well that nothing bears But the free comfort which from thence he hears, But he bears both the sentence and the sorrow That, to pay grief, must of poor patience borrow. These sentences, to sugar, or to gall, 215 Being strong on both sides, are equivocal: But words are words; I never yet did hear That the bruised heart was pierced through the ear. I humbly beseech you, proceed to the affairs of state.
DUKE	The Turk with a most mighty preparation makes for 220 Cyprus. Othello, the fortitude of the place is best known to you; and though we have there a substitute of most allowed sufficiency, yet opinion, a sovereign mistress of effects, throws a more safer voice on you: you must therefore be content to slubber the gloss 225 of your new fortunes with this more stubborn and boisterous expedition.
OTHELLO	The tyrant custom, most grave senators, Hath made the flinty and steel couch of war My thrice-driven bed of down: I do agnise 230 A natural and prompt alacrity I find in hardness, and do undertake These present wars against the Ottomites. Most humbly therefore bending to your state, I crave fit disposition for my wife. 235 Due reference of place and exhibition, With such accommodation and besort As levels with her breeding.
DUKE	If you please, Be't at her father's.
BRABANTIO	I'll not have it so.
OTHELLO	Nor I.
DESDEMONA	Nor I; I would not there reside, 240

	Co stalo se, je pryč. Život jde dál. Kdo jitří staré rány, moudrý není, hrozí mu ještě větší utrpení. 205 Kdo ale osud umí klidně brát, rozmarům štěstěny se může smát. Když okradou tě, lituj zloděje, sám sebe okrádá, kdo běduje.
BRABANZIO	Tak dejme Turkům Kypr, neztrácí ten, kdo má ze svých ztrát jen legraci. 210 Dost lehce snáší bolest chudáka ten, kdo je rád, že ranám uniká. Ale ten, na něhož se rány valí, má je nést, jak by se ho netýkaly? Ty průpovídky jsou vždy pro i proti 215 a pravá pravda se v nich leda ztratí. Jsou to jen slova, obyčejné řeči, těmi se bolest srdce nevyлéčí. A proto, prosím, pojďme k státním věcem.
DÓŽE	Turci se s mocnou silou hrnou na Kypr. Othello, 220 vy víte nejlíp, kolik tam máme vojska, a přestože posádce teď velí spolehlivý člověk, uvážlivá opatrnost, ta záruka hladkého průběhu, si žádá, abyste zajistil obranu vy co zkušenější voják. Proto je třeba, abyste se smířil s tím, že vaše zářivě nové štěstí se teď 225 načas ocitne ve stínu tohoto drsného a nebezpečného podniku.
OTHELLO	Zvyk vycepoval mě tak, pánové, že tvrdé polní lůžko je dnes pro mě poduškou z hedvábí. Naučil jsem 230 se s potěšením čelit překážkám a snášet nepohodlí. Proto, páni, tu válku s Turkem беру na sebe. Jenom vás prosím ve vši skromnosti, postarejte se zatím o mou paní. 235 Poskytněte jí sídlo, prostředky, ochranu, služebnictvo, jak se patří k jejímu postavení.
DÓŽE	Nebude-li chtít zůstat u otce.
BRABANZIO	To nechci já.
OTHELLO	Já též ne.
DESDEMONA	Ani já. Nechtěla bych 240

	To put my father in impatient thoughts By being in his eye. Most gracious duke, To my unfolding lend your prosperous ear; And let me find a charter in your voice, To assist my simpleness.	
DUKE	What would you, Desdemona?	245
DESDEMONA	That I did love the Moor to live with him, My downright violence and storm of fortunes May trumpet to the world. My heart's subdued Even to the utmost pleasure of my lord. I saw Othello's visage in his mind, And to his honour and his valiant parts Did I my soul and fortunes consecrate. So that, dear lords, if I be left behind, A moth of peace, and he go to the war, The rites for which I love him are bereft me, And I a heavy interim shall support By his dear absence. Let me go with him.	250 255
OTHELLO	Let her have your voices. Vouch with me, heaven, I therefore beg it not, To please the palate of my appetite, Nor to comply with heat – the young affects In me defunct – and proper satisfaction. But to be free and bounteous to her mind. And heaven defend your good souls, that you think I will your serious and great business scant For she is with me. No, when light-wing'd toys Of feather'd Cupid seal with wanton dullness My speculative and officed instruments, That my disports corrupt and taint my business, Let housewives make a skillet of my helm, And all indign and base adversities Make head against my estimation!	260 265 270
DUKE	Be it as you shall privately determine, Either for her stay or going; the affair cries haste, And speed must answer it.	
1. SENATOR	You must away tonight.	275
OTHELLO	With all my heart.	
DUKE	At nine i' the morning here we'll meet again. Othello, leave some officer behind, And he shall our commission bring to you; With such things else of quality and respect	280

	svou přítomností dráždit tatínka. Prosím vás ale, přejte, Milosti, laskavě sluch mé prosbě, kterou vznáším s nadějí, že vám moje moje upřímnost nebude proti mysli.	
DÓŽE	O co jde?	245
DESDEMONA	Že Othella miluji, chci s ním žít a že mě od toho nic neodradí, teď vědí všichni. Oddala jsem se mu a splním každé jeho přání. V jeho nitru jsem našla jeho pravý obraz. Jemu a jeho cti a chrabrosti jsem zasvětila duši a svůj život. Takže když, pánové, zde zůstanu v míru a on se bude jinde bít, co jiného mi zbude z lásky než neplodná dlouhá doba čekání na jeho návrat? Nechte mě jet s ním.	250 255
OTHELLO	Pánové, prosím, vyhovte jí v tom. Bůh je mi svědkem, důvodem mých slov není dráždivý příslib slasti ani nevybouřená krev – mladý už nejsem a nevázanost už mám za sebou –, jen jí chci dopřát všeho, co si přeje. A chraň vás nebe, máte-li snad strach, že mě má žena bude odvádět od vážných povinností! Kdyby Amor mě smyslností oslepil tak, že bych přišel o schopnost úsudku a začal svou práci zanedbávat pro zábavu, mou přilbu dejte ženským na vaření, zavrhněte mě a mé čisté jméno pošpiňte nejhorsšími přízvisky!	260 265 270
DÓŽE	Bude to tak, jak sám se rozhodnete, ať zůstane či ne. Čas ale kvapí, musíte ihned odjet.	
1. SENÁTOR	Ještě dnes.	275
OTHELLO	Milerád.	
DÓŽE	V devět ráno se, páni, sejdeme. Vy, Othello, tu nechte někoho, kdo doručí vám naše pověření a vše ostatní ke jmenování	280

	As doth import you.	
OTHELLO	So please your grace, my ancient; A man he is of honesty and trust, To his conveyance I assign my wife, With what else needful your good grace shall think To be sent after me.	
DUKE	Let it be so.	285
	Good night to every one. <i>(To Brabantio)</i> And, noble signior, If virtue no delighted beauty lack, Your son-in-law is far more fair than black.	
1. SENATOR	Adieu, brave Moor, use Desdemona well.	
BRABANTIO	Look to her, Moor, if thou hast eyes to see: She has deceived her father, and may thee. <i>Exeunt Duke of Venice, senators, officers, etc.</i>	290
OTHELLO	My life upon her faith! Honest Iago, My Desdemona must I leave to thee. I prithee, let thy wife attend on her, And bring them after in the best advantage. Come, Desdemona, I have but an hour Of love, of worldly matters and direction, To spend with thee. We must obey the time. <i>Exeunt Othello and Desdemona.</i>	295
RODERIGO	Iago –	
IAGO	What say'st thou, noble heart?	300
RODERIGO	What will I do, thinkest thou?	
IAGO	Why, go to bed, and sleep.	
RODERIGO	I will incontinently drown myself.	
IAGO	If thou dost, I shall never love thee after. Why, thou silly gentleman!	305
RODERIGO	It is silliness to live when to live is torment; and then have we a prescription to die when death is our physician.	
IAGO	O villainous! I have looked upon the world for four times seven years; and since I could distinguish ³¹⁰ betwixt a benefit and an injury, I never found man that knew how to love himself. Ere I would say, I would drown myself for the love of a guinea-hen, I would change my humanity with a baboon.	

	do nové funkce.	
OTHELLO	Nechám vám tu Jaga, to je můj pobočník, poctivý chlap. Přiveze za mnou moji ženu, jakož i všechno, co mu, pane, svěříte, aby mi doručil.	
DÓŽE	V pořádku. Budiž. Dobrou noc, páni. <i>(K Brabanziovi)</i> I vám, siňore. Kdyby ctnost byla krásná napohled, krasavcem pak by byl váš černý zeť.	285
1. SENÁTOR	Sbohem. A buďte na svou paní hodný.	
BRABANZIO	Hlídej si ji moc dobře, černá kůže. Mě zradila, i tebe zradit může. <i>Odejdou Dóže, senátoři, důstojníci atd.</i>	290
OTHELLO	Životem za ni ručím! <i>(K Jagovi)</i> Příteli, musím ti tady nechat Desdemonu. Tvá paní ať jí dělá komornou, a jak to půjde, přijedte hned za mnou. Pojď, Desdemono, sotva hodina nám zbývá na lásku i na přípravu k odjezdu. Jdeme. Čas je neúprosný. <i>Odejdou Othello a Desdemona.</i>	295
RODERIGO	Jago –	
JAGO	Copak je, ty moje dobračisko?	300
RODERIGO	Víš, co teď udělám?	
JAGO	Zalezeš do postele a vyspíš se z toho.	
RODERIGO	Půjdu se utopit.	
JAGO	Jestli to uděláš, s našim přátelstvím je konec. Co tě to napadlo za hloupost?	305
RODERIGO	Hloupost je žít, když život jsou jen muka. Zachrání nás až smrt. To je nejlepší doktor. Všechno vyléčí.	
JAGO	Omyl! Já se rozhlížím po světě už čtyři krát sedm let a ode dne, kdy jsem poprvé dokázal rozlišit vítězství od výprasku, jsem nepoznal člověka, co by měl sám sebe jaksepatří rád. Než já bych se topil kvůli nějaké huse, ať je ze mě radši opičák.	310

RODERIGO What should I do? I confess it is my shame to 315
be so fond; but it is not in my virtue to amend it.

IAGO Virtue! A fig! 'Tis in ourselves that we are thus or thus.
Our bodies are our gardens, to the which our wills are
gardeners, so that if we will plant nettles, or sow lettuce,
set hyssop and weed up tyme, supply it with one 320
gender of herbs, or distract it with many, either to have
it sterile with idleness, or manured with industry, why,
the power and corrigible authority of this lies in our wills.
If the balance of our lives had not one scale of reason
to poise another of sensuality, the blood and baseness
of our natures would conduct us to most preposterous
conclusions. But we have reason to cool our raging
motions, our carnal stings, our unbitted lusts, whereof
I take this that you call love to be a sect or scion.

RODERIGO It cannot be. 330

IAGO It is merely a lust of the blood and a permission of
the will. Come, be a man. Drown thyself? Drown cats
and blind puppies. I have professed me thy friend and
I confess me knit to thy deserving with cables of
perdurable toughness; I could never better stead thee 335
than now. Put money in thy purse; follow thou the
wars; defeat thy favour with an usurped beard; I say,
put money in thy purse. It cannot be that Desdemona
should long continue her love to the Moor – put money
in thy purse – nor he his to her; it was a violent 340
commencement, and thou shalt see an answerable
sequestration: – put but money in thy purse. These
Moors are changeable in their wills: fill thy purse with
money: – the food that to him now is as luscious as
locusts, shall be to him shortly as bitter as 345
coloquintida. She must change for youth: when she is
sated with his body, she will find the error of her choice:
she must have change, she must: therefore put money
in thy purse. If thou wilt needs damn thyself, do it
a more delicate way than drowning. Make all 350
the money thou canst: if sanctimony and a frail vow
betwixt an erring barbarian and a supersubtle Venetian
not too hard for my wits and all the tribe of hell, thou
shalt enjoy her; therefore make money. A pox of
drowning thyself! It is clean out of the way: seek 355
thou rather to be hanged in compassing thy joy
than to be drowned and go without her.

RODERIGO Co mám dělat? Víím, že je mi ta láska jenom pro ostudu.
Já ale nemám ten dar, abych se tomu uměl vzepřít.

JAGO Jaký dar? Co by ti kdo dával? Máš jenom to, co si
sám vezmeš. Lidské tělo je jako zahrada a je jenom
na tobě, co ti z ní vzejde. Můžeš ji nechat zarůst
kopřivami nebo na ní vypěstovat salát, vysázet 320
hrách, můžeš všechno vytrhat a osázet záhon jedinou
odrůdou nebo ho přeplácat vším možným, můžeš
nechat půdu z lenosti ladem nebo ji pracovitostí
zušlechtit, všechno závisí na tobě a na tvé vůli. Kdyby
na vahách lidského života nebyl cit vyvážen 325
rozumem, pak by vašeň a nízké pudy dovedly člověka
k děsivým koncům. Jen rozum ochladí horkou hlavu,
potlačí žádosti těla a nezřízený chtíč, z kterého
vyrůstá všechno to, čemu ty říkáš láska.

RODERIGO Nesmysl. 330

JAGO Láska není nic víc než rozpumpovaná krev a ochablá
vůle. No tak! Buď chlap. Chceš se utopit?
Topí se kořata a slepá štěňata. Já jsem tvůj kamarád
a prohlašuju, že moje přátelství k tobě vždy bylo a je
pevné a nezlomné. Ale jestli jsem ti někdy mohl 335
být k užítku, tak je to právě teď. Sbal peníze a pojď
se mnou do té války. Zamaskuj se vousem, jestli
se na nějaký zmůžeš, vem peníze a pojď. Je jasné, že
Desdemona s tím černým dlouho nevydrží a on s ní
taky ne. Hlavně vem peníze a jdeme. To spojení 340
divoče začalo a musí stejně divoče skončit. Vem
peníze a pojď. Tihle černoši jsou hrozně náladoví.
Nezapomeň si vzít peníze. To, co je pro ně dneska
pochoutka, jim brzo zhořkne na jazyku. Ona zase
zatouží po mladším. Až se nasytí jeho těla, 345
zjistí, že měla vlčí mlhu a že se spletla. Bude chtít
změnu. A proto seber peníze a pojď. Jestli se chceš
mermomocí zabít, vyber si nějaký elegantnější způsob,
než aby ses topil. Sbal všechny peníze, co máš, a jdem.
Jestli se můj rozum a všichni zplození pekla 350
nepletou, ten tajný sňatek a nanicovatý slib,
který spojuje toho přivandrovalého divocha s tou
rozmazlenou benátskou slečinkou, je příliš chatrné
pouto, takže ji dostaneš. Nacpi si kapsy penězi
a pojď. Zapomeň na topení. Nech topení plavat. 355
Radší ať tě oběsí za to, žes ji měl, než aby ses utopil
proto, žes ji neměl.

RODERIGO Wilt thou be fast to my hopes, if I depend on the issue?
 IAGO Thou art sure of me: – go, make money: – I have told thee often, and I re-tell thee again and again, I hate the Moor: my cause is hearted; thine hath no less reason. Let us be conjunctive in our revenge against him: if thou canst cuckold him, thou dost thyself a pleasure, me a sport. There are many events in the womb of time which will be delivered. Traverse! Go, provide thy money. We will have more of this tomorrow. Adieu.

RODERIGO Where shall we meet i' the morning?
 IAGO At my lodging.

RODERIGO I'll be with thee betimes.
 IAGO Go to; farewell. Do you hear, Roderigo? 370

RODERIGO What say you?
 IAGO No more of drowning, do you hear?
 RODERIGO I am changed: I'll go sell all my land.
Exit.

IAGO Thus do I ever make my fool my purse:
 For I mine own gain'd knowledge should profane, 375
 If I would time expend with such a snipe.
 But for my sport and profit. I hate the Moor:
 And it is thought abroad, that 'twixt my sheets
 He has done my office: I know not if't be true;
 But I, for mere suspicion in that kind, 380
 Will do as if for surety. He holds me well;
 The better shall my purpose work on him.
 Cassio's a proper man: let me see now:
 To get his place and to plume up my will
 In double knavery – How, how? Let's see: – 385
 After some time, to abuse Othello's ear
 That he is too familiar with his wife.
 He hath a person and a smooth dispose
 To be suspected, framed to make women false.
 The Moor is of a free and open nature, 390
 That thinks men honest that but seem to be so,
 And will as tenderly be led by the nose
 As asses are.
 I have't. It is engender'd. Hell and night
 Must bring this monstrous birth to the world's light. 395
Exit.

RODERIGO Jestli tě poslechnu, budeš mi pomáhat?
 JAGO Na mě se můžeš spolehnout – nezapomeň na peníze. Mockerát jsem ti přece říkal a říkám ti 360 to znovu, že toho černýho z duše nenávidím. Mám k tomu důvod, o nic menší než ty. Spojme síly a společně se mu pomstíme. Jestli se ti podaří nasadit mu parohy, ty si užiješ a já taky nepřijdu zkrátka. Doba je těhotná činy, které se derou na svět. Pospěš si! 365 Běž! Sežeň peníze a zítra si řekneme víc. Adié!

RODERIGO Kde tě ráno najdu?
 JAGO U mě doma.

RODERIGO Přijdu tam.
 JAGO Přijď. Měj se. Ty, Roderigo... 370

RODERIGO Co je?
 JAGO Žádné topení, jasné?
 RODERIGO To už je pryč. Prodám všechny svoje pozemky.
Odejde.

JAGO A pak že se prý hloupost nevyplácí. Neutrácel bych s tímhle hňupem čas, 375 kdybych oplátkou za to neměl prachy a zábavu. Othella nenávidím. Doslechl jsem se, že mě zaskakoval v mé posteli. Snad jsou to pomluvy, ale i pouhé podezření stačí 380 mě přesvědčit. Ke mně se chová dobře. Tím spíš se může podařit, co chci. Cassio je muž poctivý a řádný. Kéž bych sved jednou ranou vzít mu místo a sebe povýšit. Jak? Jak? Už vím. 385 Já o něm Othellovi řeknu, že jsou s Desdemonou až příliš důvěrní. Má švih a šarm a dá se předpokládat, že se s ním leckterá dost ráda spustí. Ten černoch je bezelstný, nezáludný 390 a není vůbec podezřívavý, takže se ochotně dá vodit za nos jak osel. Ať peklo s nocí dopomohou k zrodu na světlo světa pekelnému plodu. 395
Odejde.

ACT II.

SCENE 1.

A SEA-PORT IN CYPRUS.
AN OPEN PLACE NEAR THE QUAY.

Enter Montano and two gentlemen.

- MONTANO What from the cape can you discern at sea?
- 1.GENTLEMAN Nothing at all: it is a high-wrought flood;
I cannot, 'twixt the heaven and the main,
Descry a sail.
- MONTANO Methinks the wind hath spoke aloud at land; 5
A fuller blast ne'er shook our battlements:
If it hath ruffian'd so upon the sea,
What ribs of oak, when mountains melt on them,
Can hold the mortise? What shall we hear of this?
- 2.GENTLEMAN A segregation of the Turkish fleet: 10
For do but stand upon the foaming shore,
The chidden billow seems to pelt the clouds;
The wind-shaked surge, with high and monstrous mane,
seems to cast water on the burning bear,
And quench the guards of the ever-fixed pole: 15
I never did like molestation view
On the enchafed flood.
- MONTANO If that the Turkish fleet
Be not enshelter'd and embay'd, they are drown'd:
It is impossible they bear it out.
- Enter Third Gentleman.*
- 3.GENTLEMAN News, lads! Our wars are done. 20
The desperate tempest hath so bang'd the Turks,
That their designment halts: a noble ship of Venice
Hath seen a grievous wreck and sufferance
On most part of their fleet.
- MONTANO How! Is this true?
- 3.GENTLEMAN The ship is here put in, 25
A Veronesa; Michael Cassio,

JEDNÁNÍ II.

SCÉNA 1.

PŘÍSTAVNÍ MĚSTO NA KYPRU.
NA STRÁNĚ NAD PŘÍSTAVEM.

Vystoupí Montano a dva pánové.

- MONTANO Vidíte něco z toho útesu?
1. PÁN Vůbec nic. Vlny sahají až k nebi,
které se slilo s mořem. Není vidět
jedinou plachtu.
- MONTANO Na souši vítr málem bořil zdi, 5
podobnou smršť jsem ještě nezažil.
Jestli to na moři foukalo stejně,
pak žebra lodí sotva vydržela
takový nápor vod. Co z toho vzejde?
2. PÁN Nic míň než konec tureckého loďstva. 10
Ze zpěněného břehu se vám zdá,
že vzduté vlny bijí do mraků
a vichrem rozcuchaná mořská hřívá
vzpíná se vzhůru ke hvězdám, jak by
snad chtěla uhasit zářivá kola, 15
co míří k Severce. Tak rozběsněné
živly jsem neviděl.
- MONTANO Jestli se Turci
nestihli ukrýt v přístavu, tak je
to spláchlo ke dnu. Nemohli to přečkat.
- Vystoupí 3. pán.*
3. PÁN Panstvo, mám novinu. Je po válce. 20
Ta hrozná bouře dala Turkům zabrat
a zhatila jim plány. Z Benátek
připlula loď a cestou viděli prý
žalostné trosky tureckého loďstva.
- MONTANO Opravdu?
3. PÁN Verona je v přístavu 25
a přivezla Michala Cassia,

	Lieutenant to the warlike Moor Othello, Is come on shore: the Moor himself at sea, And is in full commission here for Cyprus.	
MONTANO	I am glad on't; 'tis a worthy governor.	30
3.GENTLEMAN	But this same Cassio, though he speak of comfort Touching the Turkish loss, yet he looks sadly, And prays the Moor be safe; for they were parted With foul and violent tempest.	
MONTANO	Pray heavens he be; For I have served him, and the man commands Like a full soldier. Let's to the seaside, ho! As well to see the vessel that's come in As to throw out our eyes for brave Othello, Even till we make the main and the aerial blue An indistinct regard.	35
3.GENTLEMAN	Come, let's do so: For every minute is expectancy Of more arrivance.	40
	<i>Enter Cassio.</i>	
CASSIO	Thanks, you the valiant of this warlike isle, That so approve the Moor! O, let the heavens Give him defence against the elements, For I have lost us him on a dangerous sea.	45
MONTANO	Is he well shipp'd?	
CASSIO	His bark is stoutly timber'd, his pilot Of very expert and approved allowance; Therefore my hopes, not surfeited to death, Stand in bold cure.	50
VOICES	<i>(Within)</i> A sail, a sail, a sail! <i>Enter Fourth Gentleman.</i>	
CASSIO	What noise?	
4.GENTLEMAN	The town is empty; on the brow o' the sea Stand ranks of people, and they cry 'A sail!'	
CASSIO	My hopes do shape him for the governor.	55
	<i>Guns heard.</i>	
2.GENTLEMAN	They do discharge their shot of courtesy: Our friends at least.	
CASSIO	I pray you, sir, go forth, And give us truth who 'tis that is arrived.	

	Othellova nového náměstka. Velitel zůstal někde na moři. Přijíždí na Kypr co guvernér.	
MONTANO	Jsem rád. Othello bude dobrý vládce.	30
3. PÁN	Cassio sice mluvil vesele o ztrátách Turků, tvářil se však smutně a ustaraně kvůli Othellovi, od něhož ho odřízla bouře.	
MONTANO	Modleme se, aby byl v pořádku. Sloužil jsem pod ním. Je voják jak se patří. Pojdme k molu. Tam přivítáme příchozí a budem vyhlížet statečného Othella, až se nám v očích moře s nebem slijí v blankytný pás.	35
3. PÁN	Tak pojdme. Každá chvíle nás naplňuje očekáváním nějakých dalších zpráv.	40
	<i>Vystoupí Cassio.</i>	
CASSIO	Odvážní obránci ostrova, díky za pocty Othellovi! Doufám, že ho nebesa ochránila před bouří. Ztratil jsem ho v nejhorší válce živlů.	45
MONTANO	Má dobrou loď?	
CASSIO	Pevnou a odolnou a kapitán patří k těm nejzkušenějším. A tak i má naděje se drží nad vodou a neumírá.	50
HLASY	<i>(Za scénou)</i> Plachta na obzoru! <i>Vystoupí 4. pán.</i>	
CASSIO	Co je to za křik?	
4. PÁN	Město je vylidněné. Všichni jsou na molu. Křičí, že se blíží loď.	
CASSIO	Doufám, že je to nový guvernér.	55
	<i>Salva z děl.</i>	
2. PÁN	Zdraví nás salvou na počest. Je jisté aspoň, že to jsou naši.	
CASSIO	Prosím vás, jděte mi zjistit, kdo to připlul.	

2.GENTLEMAN	I shall.	
	<i>Exit.</i>	
MONTANO	But, good lieutenant, is your general wived?	
CASSIO	Most fortunately: he hath achieved a maid That paragon's description and wild fame; One that excels the quirks of blazoning pens, And in the essential vesture of creation Does tire the ingener.	60
	<i>Enter Second Gentleman.</i>	
	How now! Who has put in?	
2.GENTLEMAN	'Tis one Iago, ancient to the general.	65
CASSIO	He has had most favourable and happy speed: Tempests themselves, high seas, and howling winds, The gutter'd rocks and congregated sands – Traitors ensteep'd to clog the guiltless keel – As having sense of beauty, do omit Their mortal natures, letting go safely by The divine Desdemona.	70
MONTANO	What is she?	
CASSIO	She that I spake of, our great captain's captain, Left in the conduct of the bold Iago, Whose footing here anticipates our thoughts A se'nnight's speed. Great Jove, Othello guard, And swell his sail with thine own powerful breath, That he may bless this bay with his tall ship, Make love's quick pants in Desdemona's arms, Give renew'd fire to our extincted spirits And bring all Cyprus comfort!	75 80
	<i>Enter Desdemona, Emilia, Iago, Roderigo, and attendants.</i>	
	O, behold, The riches of the ship is come on shore! Ye men of Cyprus, let her have your knees. Hail to thee, lady! And the grace of heaven, Before, behind thee, and on every hand, Enwheel thee round!	85
DESDEMONA	I thank you, valiant Cassio. What tidings can you tell me of my lord?	
CASSIO	He is not yet arrived: nor know I aught But that he's well and will be shortly here.	
DESDEMONA	O, but I fear – How lost you company?	90

2. PÁN	Rád.	
	<i>Odejde.</i>	
MONTANO	Opravdu se Othello oženil?	
CASSIO	A šťastně. Vzal si dívku, která je skvostnější, než je možno vyjádřit. I kdyby básník na ni napsal ódy, ta nejvzletnější slova vedle ní budou jen kulhat.	60
	<i>Vrátí se 2. pán.</i>	
	Tak co? Kdo to připlul?	
2. PÁN	Othellův pobočník, nějaký Jago.	65
CASSIO	Musel mít nebývale šťastnou plavbu. Bouřlivé vlny, burácení vichru, zákeřná skaliska a zrádné písky – o něž se rozbije nejedna loď – jako by měly smysl pro krásu, popřely samy sebe, aby božská Desdemona bezpečně proplula.	70
MONTANO	Kdo?	
CASSIO	Ta, o které jsem mluvil. Velitelka našeho velitele. Plula s Jagem, a ten je tu o celý týden dřív, než by kdo čekal. Božský Jupiter, Othellův patron, do plachet zaduj, veď jeho kýl do lůna přístavu, ať oblaží svou láskou Desdemonu, nám všem ať zvedne pokleslého ducha a Kypru dodá klid!	75 80
	<i>Vystoupí Desdemona, Emilie, Jago, Roderigo a sloužící.</i>	
	Podívejte, poklad, jež ta loď přivezla, je zde! Kypřané, poklekněte. Vzdejte hold. Zdravím vás, madam! Ať vás božská milost obestírá a ochraňuje vás na každém kroku!	85
DESDEMONA	Díky, Cassio. Řekněte ale, prosím, kde je manžel?	
CASSIO	Bohužel ještě nedorazil. Jistě je v pořádku a brzy připluje.	
DESDEMONA	Mám o něj strach. Jak jste se mohli ztratit?	90

CASSIO	The great contention of the sea and skies Parted our fellowship – But, hark! A sail.	
VOICES	<i>(Within)</i> A sail, a sail! <i>Guns heard.</i>	
2.GENTLEMAN	They give their greeting to the citadel; This likewise is a friend.	
CASSIO	See for the news.	95
	<i>Exit Second Gentleman.</i> <i>(To Iago)</i> Good ancient, you are welcome. <i>(To Emilia)</i> Welcome, mistress. Let it not gall your patience, good Iago, That I extend my manners; 'tis my breeding That gives me this bold show of courtesy. <i>Kissing her.</i>	
IAGO	Sir, would she give you so much of her lips As of her tongue she oft bestows on me, You'll have enough.	100
DESDEMONA	Alas, she has no speech.	
IAGO	In faith, too much; I find it still, when I have list to sleep: Marry, before your ladyship, I grant, She puts her tongue a little in her heart, And chides with thinking.	105
EMILIA	You have little cause to say so.	
IAGO	Come on, come on; you are pictures out of doors, Bells in your parlors, wild-cats in your kitchens, Saints in your injuries, devils being offended, Players in your housewifery, and housewives in your beds.	110
DESDEMONA	O, fie upon thee, slanderer!	
IAGO	Nay, it is true, or else I am a Turk: You rise to play and go to bed to work.	115
EMILIA	You shall not write my praise.	
IAGO	No, let me not.	
DESDEMONA	What wouldst thou write of me, if thou shouldst praise me?	
IAGO	O gentle lady, do not put me to't; For I am nothing, if not critical.	
DESDEMONA	Come on, assay. – There's one gone to the harbour?	120
IAGO	Ay, madam.	

CASSIO	Rozdělilo nás velké nepřátelství nebes a moře. – Co to křičí? Lod'?	
HLASY	<i>(Za scénou)</i> Lod'! Plachta na obzoru! <i>Salva z děl.</i>	
2. PÁN	Vyslali pozdrav naší pevnosti. To budou přátelé.	
CASSIO	Jdi. Zjisti to.	95
	<i>Odejde 2. pán.</i> <i>(K Jagovi)</i> Vítejte, pobočníku. <i>(K Emilii)</i> Bud'te zdráva, paní. Doufám, že vás to nepohorší, Jago, když dámu políbím. U nás tím pouze projevujeme zdvořilost a úctu. <i>Políbí ji.</i>	
JAGO	Když zacpete jí pusku polibkem, nebude na mě křičet. Pozor ale, aby vás neseřvala.	100
DESDEMONA	Copak někdy křičí?	
JAGO	Ano, a často. A nejraději, když se mi chce spát. I když před vámi, madam, předpokládám, si dává pozor na jazyk a kleje jen v duchu.	105
EMILIE	Ty si můžeš stěžovat.	
JAGO	Aby ne. Na veřejnosti cvrlikáte jak hrdličky, ale doma kdákáte jak slepice, pokud si ovšem v kuchyni nenacpáváte zobák. Když někomu ublížíte, jste v sedmém nebi, když někdo ublíží vám, bere vás čert. Ve dne jste líné, ale v noci pilné.	110
DESDEMONA	Za ta slova se styď, ty pomlouvači.	
JAGO	Ať Turek jsem, je-li to lež, že žena se nejvíc činí, když je položena.	115
EMILIE	Tu chválu si já nezasloužím.	
JAGO	Ty ne.	
DESDEMONA	Zaveršuj tedy něco na mou chválu.	
JAGO	Má drahá paní, nechtějte to po mně. Já nejsem nic, když nejsem jedovatý.	
DESDEMONA	No tak to zkus. – Šel někdo do přístavu?	120
JAGO	Šel, paní.	

DESDEMONA	I am not merry; but I do beguile The thing I am, by seeming otherwise. Come, how wouldst thou praise me?	
IAGO	I am about it; but indeed my invention Comes from my pate as birdlime does from frieze; It plucks out brains and all: but my Muse labours, And thus she is deliver'd. If she be fair and wise, fairness and wit, The one's for use, the other useth it.	125 130
DESDEMONA	Well praised! How if she be black and witty?	
IAGO	If she be black, and thereto have a wit, She'll find a white that shall her blackness fit.	
DESDEMONA	Worse and worse.	
EMILIA	How if fair and foolish?	135
IAGO	She never yet was foolish that was fair; For even her folly help'd her to an heir.	
DESDEMONA	These are old fond paradoxes to make fools laugh i' the alehouse. What miserable praise hast thou for her that's foul and foolish?	140
IAGO	There's none so foul and foolish thereunto, But does foul pranks which fair and wise ones do.	
DESDEMONA	O heavy ignorance! Thou praisest the worst best. But what praise couldst thou bestow on a deserving woman indeed, one that, in the authority of her merit, did ¹⁴⁵ justly put on the vouch of very malice itself?	
IAGO	She that was ever fair and never proud, Had tongue at will and yet was never loud, Never lack'd gold and yet went never gay, Fled from her wish and yet said 'Now I may,' She that being anger'd, her revenge being nigh, Bade her wrong stay and her displeasure fly, She that in wisdom never was so frail To change the cod's head for the salmon's tail; She that could think and ne'er disclose her mind, See suitors following and not look behind, She was a wight, if ever such wight were –	150 155
DESDEMONA	To do what?	
IAGO	To suckle fools and chronicle small beer.	
DESDEMONA	O most lame and impotent conclusion! Do not learn of him, Emilia, though he be thy	160

DESDEMONA	Moc do smíchu mi není, ale nechci ukazovat, jak velkou mám starost. Mluv. Co mi povíš lichotivého?	
JAGO	Přemýšlím, paní, ale chce to nápad, a ten se dere na svět velmi těžce, že až mě z toho hlava rozbolela. Má Múza, zdá se, právě porodila: Je krásná, blond a musí moudrá být, když tu blond krásu umí zúročit.	125 130
DESDEMONA	Dobře, ale co kdyby byla moudrá a snědá?	
JAGO	Jestli je snědá, moudře udělá, když bílého si vezme manžela.	
DESDEMONA	Čím dál horší.	
EMILIE	A co kdyby byla krásná, ale hloupá?	135
JAGO	Krásná si na hloupost stěžovat nemůže, čím hloupější, tím hezčí pro muže.	
DESDEMONA	Takovým průpovídkám se mohou smát leda tak mužští v hospodě. Jak bys pak vychválil tu, která je nejen hloupá, ale i ošklivá?	140
JAGO	Nenajde se tak ošklivá a hloupá, co neví, jak by potěšila chlapa.	
DESDEMONA	Hlupáku! Nakonec ti z toho ta nejhorší vyšla nejlíp. Jak bys ale popsal ženu, která si opravdu zaslouží uznání a proti níž by ani ten největší morous nemohl říct nic ošklivého?	145
JAGO	Taková musí krásná být, však skromná, moc chytrá a tím více málomluvná, bohatá, ale neokázalá, schopná víc rozdat, než co dostala, zásadová, ale ne nedůtklivá, jež se i na nemilé mile dívá, musí být svá a chytrá natolik, že nevymění pětku za pětník, měla by mluvit, jen o tom, co zná, a neházet po jiných očima, ta zaslouží si, aby do smrti –	150 155
DESDEMONA	Co?	
JAGO	– se dřela na muže a na děti.	
DESDEMONA	Závěr ti nevyšel! Je ubohý a kulhá. Na něho nedej, Emilie, i když je to tvůj manžel.	160

	husband. How say you, Cassio? Is he not a most profane and liberal counsellor?	
CASSIO	He speaks home, madam: You may relish him more in the soldier than in the scholar.	165
IAGO	<i>(Aside)</i> He takes her by the palm: ay, well said, whisper. With as little a web as this will I ensnare as great a fly as Cassio. Ay, smile upon her, do; I will gyve thee in thine own courtship. You say true; 'tis so, indeed: if such tricks as these strip you out of your lieutenantry, it had been better you had not kissed your three fingers so oft, which now again you are most apt to play the sir in. Very good; well kissed! An excellent courtesy! 'Tis so, indeed. Yet again your fingers to your lips? Would they were clyster-pipes for your sake!	175
	<i>Trumpet within.</i>	
	The Moor! I know his trumpet.	
CASSIO	'Tis truly so.	
DESDEMONA	Let's meet him and receive him.	
CASSIO	Lo, where he comes!	
	<i>Enter Othello and attendants.</i>	
OTHELLO	O my fair warrior!	
DESDEMONA	My dear Othello!	180
OTHELLO	It gives me wonder great as my content To see you here before me. O my soul's joy! If after every tempest come such calms, May the winds blow till they have waken'd death! And let the labouring bark climb hills of seas Olympus-high and duck again as low As hell's from heaven! If it were now to die, 'Twere now to be most happy; for, I fear, My soul hath her content so absolute That not another comfort like to this Succeeds in unknown fate.	185 190
DESDEMONA	The heavens forbid But that our loves and comforts should increase, Even as our days do grow!	
OTHELLO	Amen to that, sweet powers! I cannot speak enough of this content; It stops me here; it is too much of joy: And this, and this, the greatest discords be	195

	Co myslíte, Cassio? Není to nactiutrač a mluvka?	
CASSIO	Mluví bez obalu a zpřímá. Řekl bych, že se raději vyjadřuje mečem nežli šermuje jazykem.	165
JAGO	<i>(Stranou)</i> Bere ji za ruku, výtečně, jen si špítejte. Do pavučinky malé jako dlaň lapím čmeláka Cassia. Jen se na ni uculuj. Já tě za to cukrování pěkně osolím. Správně, ano, to je ono! Kdybys věděl, že tě tvůj šarm připraví o tvou šarži, nebudeš si tak často líbat prstíky a na všechny strany posílat polibky jako seladon. Výborně, pusa, až to mlasklo! Hezky se klaníš! Tak to má být! Zase si cicmáš prsty? Kdybys takhle olizoval hadici od klystýru, byl bys na tom líp!	170 175
	<i>Za scénou hlas trubky.</i>	
	Pan Othello! Poznávám jeho znělku.	
CASSIO	Opravdu, je to on.	
DESDEMONA	Pojďme mu naproti.	
CASSIO	Ne, už je tady!	
	<i>Vystoupí Othello a sloužící.</i>	
OTHELLO	Má krásná bojovnice!	
DESDEMONA	Miláčku!	180
OTHELLO	Jsem stejně šťastný jako překvapený, že jsi tu dřív než já. Dušínko moje! Když každá bouře vyčási se takhle, pak víchř může dout, až vzbudí smrt, a loď se vznášet na obrovské vlně do výše Olympu a padat zas jak z nebe do pekel! Kdybych teď zemřel, pak zemřu s radostí, neboť mám strach, že takhle neskonale štěstí, jaké teď prožívám, mě v budoucnosti už nepotká nikdy.	185 190
DESDEMONA	Proboha, to ne! Další dny přinesou nám více lásky a ještě větší štěstí.	
OTHELLO	Doufejme! Neumím vyjádřit svou velkou radost. Jsem šťastím bez sebe. Ztratil jsem řeč. Ať jenom to, jen to naruší souzvuk	195

That e'er our hearts shall make!
Kissing her.

IAGO (*Aside*) O, you are well tuned now!
 But I'll set down the pegs that make this music,
 As honest as I am.

OTHELLO Come, let us to the castle.
 News, friends; our wars are done, the Turks are drown'd.
 How does my old acquaintance of this isle?
 Honey, you shall be well desired in Cyprus;
 I have found great love amongst them. O my sweet,
 I prattle out of fashion, and I dote
 In mine own comforts. I prithee, good Iago, 205
 Go to the bay and disembark my coffers:
 Bring thou the master to the citadel;
 He is a good one, and his worthiness
 Does challenge much respect. Come, Desdemona,
 Once more, well met at Cyprus. 210
Exeunt Othello, Desdemona, and attendants.

IAGO (*To an Attendant*) Do thou meet me presently at the
 harbour. (*To Roderigo*) Come hither. If thou be'st valiant
 – as, they say, base men being in love have then
 a nobility in their natures more than is native to
 them – list me. The lieutenant tonight watches 215
 on the court of guard – first, I must tell thee this –
 Desdemona is directly in love with him.

RODERIGO With him! Why, 'tis not possible.

IAGO Lay thy finger thus, and let thy soul be instructed.
 Mark me with what violence she first loved the 220
 Moor, but for bragging and telling her fantastical lies:
 and will she love him still for prating? Let not thy
 discreet heart think it. Her eye must be fed; and what
 delight shall she have to look on the devil? When the
 blood is made dull with the act of sport, there 225
 should be, again to inflame it and to give satiety
 a fresh appetite, loveliness in favour, sympathy in years,
 manners and beauties; all which the Moor is defective
 in: now, for want of these required conveniences,
 her delicate tenderness will find itself abused, 230
 begin to heave the gorge, disrelish and abhor the Moor;
 very nature will instruct her in it and compel her to
 some second choice. Now, sir, this granted – as it is
 a most pregnant and unforced position – who stands

našich dvou srdcí!
Políbí ji.

JAGO (*Stranou*) Zatím vám to ladí!
 Přisáhám ale na svou čest, že vám
 povolím kolíky.

OTHELLO Jdem do pevnosti.
 Turek se utopil. Je po válce. 200
 Jak se tu měli moji staří známí?
 Drahá, Kypr tě bude milovat.
 Tady jsou všichni hrozně milí. Plácám
 páte přes deváté, ale jen proto,
 že jsem tak šťastný. Jago, příteli, 205
 jdi dohlédnout na moje zavazadla
 a kapitána přiveď do pevnosti.
 Je to báječný chlap a zaslouží si
 veškerou úctu. Pojďme, Desdemono.
 Ještě jednou tě vítám na Kypru. 210
Odejdou Othello, Desdemona a sloužící.

JAGO (*Ke Sloužícímu*) Počkejte na mě v přístavu.
 (*K Roderigovi*) Pojď sem. Jestli máš kuráž –
 a ono se říká, že zamilovanost dělá i z obyčejného
 mouly něco lepšího –, tak teď mě poslouchej. 215
 Pan náměstek má dneska v noci dohled nad
 pořádkem ve městě. Především ti ale musím říct
 jednu věc. Desdemona je do něj zamilovaná.

RODERIGO Do Cassia? To je nesmysl.

JAGO Dej si na chvíli prst takhle a nech se poučit. Uvědom
 si, že se Desdemona zabouchla do toho exota jen 220
 kvůli jeho vychloubačným a lživým historkám. Myslíš
 si, že ho bude kvůli těm jeho kecům milovat pořád?
 Ani pomyslení. Její zrak potřebuje neustále novou
 potravu. Copak ji může bavit koukat se v jednom
 kuse do černého? Až se vyskotačí a nasytí, bude 225
 potřebovat něco, co by jí znovu popíchlo, co by
 jí spravilo chuť: něco lahodnějšího, co do věku
 mladšího, co do mravů uhlazenějšího a na pohled
 krásnějšího, než je ten Afričan, který je pravým opakem
 toho všeho. A protože se jí žádné podobné 230
 laskominky nedostane, holčička zahořkne, Othello
 se jí začne zájdat, zoškliví se jí a zhnusí. Načež sama
 přirozenost zavelí a milá Desdemona okusí z jiného
 talíře. Pokud tomu tak bude, drahý příteli – a myslím,

so eminent in the degree of this fortune as Cassio 235
 does? A knave very voluble; no further conscionable
 than in putting on the mere form of civil and humane
 seeming, for the better compassing of his salt and most
 hidden loose affection? Why, none; why, none:
 a slipper and subtle knave, a finder of occasions, 240
 that has an eye can stamp and counterfeit advantages,
 though true advantage never present itself; a devilish
 knave. Besides, the knave is handsome, young, and
 hath all those requisites in him that folly and green
 minds look after: a pestilent complete knave; and 245
 the woman hath found him already.

RODERIGO I cannot believe that in her; she's full of most blessed
 condition.

IAGO Blessed fig's-end! The wine she drinks is made of grapes:
 if she had been blessed, she would never have loved 250
 the Moor. Blessed pudding! Didst thou not see her
 paddle with the palm of his hand? Didst not mark that?

RODERIGO Yes, that I did; but that was but courtesy.

IAGO Lechery, by this hand; an index and obscure prologue
 to the history of lust and foul thoughts. They met 255
 so near with their lips that their breaths embraced
 together. Villanous thoughts, Roderigo! When these
 mutualities so marshal the way, hard at hand comes
 the master and main exercise, the incorporate
 conclusion, Pish! But, sir, be you ruled by me: I have
 brought you from Venice. Watch you tonight; for the
 command, I'll lay't upon you. Cassio knows you not.
 I'll not be far from you: do you find some occasion to
 anger Cassio, either by speaking too loud, or tainting
 his discipline; or from what other course you please,
 which the time shall more favourably minister.

RODERIGO Well.

IAGO Sir, he is rash and very sudden in choler, and haply
 may strike at you: provoke him, that he may; for even
 out of that will I cause these of Cyprus to mutiny; 270
 whose qualification shall come into no true taste again
 but by the displanting of Cassio. So shall you have
 a shorter journey to your desires by the means I shall
 then have to prefer them; and the impediment most
 profitably removed, without the which there were 275
 no expectation of our prosperity.

že je to zjevné a nevyhnutelné –, kdo jiný by mohl 235
 být tím vyvoleným než Cassio? Kdo jiný než ten
 protřelý slizký darebák, který si skvěle umí nasadit
 masku slušňáka a kavalíra, jen aby mohl lépe ukájet
 své nízké pudy a zvrácené sklony? Nikdo jiný není
 tak šikovný, nikdo jiný neumí tak dokonale 240
 využít každé příležitosti, aby si polepšil, aby se
 protlačil i tam, kam nepatří, parchant zatracenej.
 A navíc je ten hošánek mladý, pohledný a má
 všechny náležitosti, aby dokázal zamotat hlavu
 jakékoli žádostivé holce. Je to odporný, hnusný 245
 darebák, a ona ho chce.

RODERIGO Tomu nevěřím. Je tak milá, a má vzácnou, čistou
 povahu.

JAGO Houby čistou! Víno, které pije, je taky jenom
 z hroznů. Kdyby byla tak čistá, jak povídáš, copak 250
 by se zamilovala do negra? To je čistá pitomost!
 Nevšiml sis, jak ho prstíčkem lechtala v dlani?

RODERIGO Všiml, ale to bylo jenom ze zdvořilosti.

JAGO Při téhle ruce, bylo to z chlípnosti. Tohle je totiž
 tajná předehra a prolog k historické hře o smilstvu 255
 a zvrácenostech. Byli na sebe nalepení ret na ret, až se
 jim dech pářil v objetí. Hrozné pomyšlení, Roderigo!
 Takové důvěrnosti jsou jenom předvojem k hlavnímu
 tažení a ležení a nakonec i tělesnému spřažení. Hnus!
 Příteli, nech si ode mě poradit. Kdo tě přivedl 260
 z Benátek až sem? Já. Tak dělej, co ti řeknu. Dnes
 v noci jdi na stráž. Nějak tě tam dostanu. Cassio tě
 ještě nikdy neviděl. Nebudu daleko. Najdeš si důvod,
 jak Cassia rozzuřit, můžeš být krapet hlučnější, můžeš
 zpochybnit jeho autoritu, prostě dělej, 265
 co budeš chtít a co ti situace napoví.

RODERIGO A dál?

JAGO Je to zuřivec a cholerik. Třeba na tebe zaútočí.
 Zkus ho vydráždit, aby to udělal, protože mně 270
 i taková drobná malichernost postačí, abych
 na Kypru vyvolal vzpouru, jejímž následkem
 nebude nic menšího než Cassiovův pád.
 Tím pádem ty dojdeš rychleji ke svému cíli,
 k němuž ti já budu schopen snadněji dopomoct,
 protože se odstraní překážka, která tobě i mně 275
 stojí nejvíc v cestě k úspěchu.

RODERIGO I will do this, if I can bring it to any opportunity.
 IAGO I warrant thee. Meet me by and by at the citadel:
 I must fetch his necessaries ashore. Farewell.
 RODERIGO Adieu. 280
Exit.
 IAGO That Cassio loves her, I do well believe it;
 That she loves him, 'tis apt and of great credit:
 The Moor, howbeit that I endure him not,
 Is of a constant, loving, noble nature,
 And I dare think he'll prove to Desdemona 285
 A most dear husband. Now, I do love her too;
 Not out of absolute lust, though peradventure
 I stand accountant for as great a sin,
 But partly led to diet my revenge,
 For that I do suspect the lusty Moor 290
 Hath leap'd into my seat; the thought whereof
 Doth, like a poisonous mineral, gnaw my inwards;
 And nothing can or shall content my soul
 Till I am even'd with him, wife for wife,
 Or failing so, yet that I put the Moor 295
 At least into a jealousy so strong
 That judgment cannot cure. Which thing to do,
 If this poor trash of Venice, whom I trace
 For his quick hunting, stand the putting on,
 I'll have our Michael Cassio on the hip, 300
 Abuse him to the Moor in the rank garb –
 For I fear Cassio with my night-cap too –
 Make the Moor thank me, love me and reward me.
 For making him egregiously an ass
 And practising upon his peace and quiet 305
 Even to madness. 'Tis here, but yet confused:
 Knavery's plain face is never seen till used.
Exit.

RODERIGO Udělám to, jestli to pomůže.
 JAGO To si piš. Potkáme se v pevnosti.
 Já musím vypakovat jeho krámy z lodi. Tak zatím.
 RODERIGO Na shledanou. 280
Odejde.
 JAGO Řek bych, že Cassio ji miluje.
 Že ona jeho, není vyloučené.
 Ten mouřenín, i když ho nenávidím,
 je láskyplný, čestný, věrný, stálý
 a jako manžel bude Desdemoně 285
 nanejvýš oddaný. I já ji chci.
 A nejde jenom o chtíč. Důvody mám,
 abych tak řekl, pádnější. Rád bych
 skrze ni zčásti ukojil svou pomstu.
 Myslím si totiž, že ten černý kanec 290
 řádil v mém pelechu. Ta představa
 je jako jed a moje vnitřnosti
 obrací naruby. Nenajdu klid,
 dokud se nepomstím. Za ženu ženu.
 Anebo aspoň Afričanovi 295
 naroubuju takovou žárlivost,
 že přijde o rozum. Jestli se ten
 pes, kterého jsem přitáh z Benátek,
 nechá dál štvát a nepustí se stopy,
 Cassio skončí špatně. Před tím černým 300
 ho sprostě očerním – mám strach, že měl
 i on můj noční čepec na hlavě –,
 a Othello mi ještě poděkuje.
 A za to že z něj dělám vola, беру
 mu klid a vytáčím ho k šílenství,
 mě odmění. Víím, co chci? Ne i ano. 305
 Zlo pozná se, až když je vykonáno.
Odejde.

SCENE 2.

A STREET.

Enter a Herald with a proclamation. People following.

HERALD It is Othello's pleasure, our noble and valiant general, that, upon certain tidings now arrived, importing the mere perdition of the Turkish fleet, every man put himself into triumph; some to dance, some to make bonfires, each man to what sport and revels his addiction leads him: for, besides these beneficial news, it is the celebration of his nuptial. So much was his pleasure should be proclaimed. All offices are open, and there is full liberty of feasting from this present hour of five till the bell have told eleven.¹⁰ Heaven bless the isle of Cyprus and our noble general Othello!

Exeunt.

SCENE 3.

A HALL IN THE CASTLE.

Enter Othello, Desdemona, Cassio, and attendants.

OTHELLO Good Michael, look you to the guard tonight: Let's teach ourselves that honourable stop, Not to outpost discretion.

CASSIO Iago hath direction what to do; But, notwithstanding, with my personal eye Will I look to't. 5

OTHELLO Iago is most honest. Michael, good night: tomorrow with your earliest Let me have speech with you. *(To Desdemona)* Come, my dear love, The purchase made, the fruits are to ensue; That profit's yet to come 'tween me and you. 10 Good night.

Exeunt Othello, Desdemona, and attendants.

Enter Iago.

CASSIO Welcome, Iago; we must to the watch.
IAGO Not this hour, lieutenant; 'tis not yet ten o' the clock.

SCÉNA 2.

NA ULICI.

Vystoupí Vyvolávač s prohlášením. Za ním dav.

VYVOLÁVAČ Náš vznešený a chrabrý guvernér Othello obdržel právě zprávy potvrzující úplnou porážku tureckého loďstva a vyzývá jednoho každého v tomto městě, aby se oddal veselí a zábavě podle vlastního přání. Nechtě tedy lid tančí, pořádá ohňostroje či jiné radovánky, jaké mu osobitně vyhovují, neboť krom důvodů k oslavě shora zmíněných slaví se dnes i svatba našeho guvernéra Othella. Pročež se vyhlašuje toto. Od této chvíle, tedy pátou hodinou počínaje, až do hodiny jedenácté noční budou všechna hodovní místa otevřena a v nich povolena budiž volná zábava. Bůh žehnej Kypru a našemu vzácnému veliteli Othellovi! *Odejdou.*

SCÉNA 3.

CHODBA V PEVNOSTI.

Vystoupí Othello, Desdemona, Cassio a sloužící.

OTHELLO Michale, máš na starost noční stráž. Učme se všichni, jak je důležité v nejlepším umět přestat.

CASSIO Jago má přesné pokyny, co dělat. Ale i já osobně dohlédnu, aby vše klapalo. 5

OTHELLO Jago je spolehlivý. Dobrou noc, Michale, a brzy ráno si promluvíme. *(K Desdemoně)* Pojdme, nejdražší. Úroda dozrála až k vinobraní, konečně okusím lásku své paní. 10 Dobrou noc. *Odejdou Othello, Desdemona a sloužící.*

Vystoupí Jago.

CASSIO Budte zdrav, Jago. Jdeme na hlídku.
JAGO Až za hodinu, pane náměstkú, po desáté.

Our general cast us thus early for the love of his
 Desdemona; who let us not therefore blame: 15
 he hath not yet made wanton the night with her; and
 she is sport for Jove.

CASSIO She's a most exquisite lady.

IAGO And, I'll warrant her, fun of game.

CASSIO Indeed, she's a most fresh and delicate creature. 20

IAGO What an eye she has! Methinks it sounds a parley of
 provocation.

CASSIO An inviting eye; and yet methinks right modest.

IAGO And when she speaks, is it not an alarum to love?

CASSIO She is indeed perfection. 25

IAGO Well, happiness to their sheets! Come, lieutenant,
 I have a stoup of wine; and here without are a brace of
 Cyprus gallants that would fain have a measure to the
 health of black Othello.

CASSIO Not tonight, good Iago: I have very poor and 30
 unhappy brains for drinking; I could well wish courtesy
 would invent some other custom of entertainment.

IAGO O, they are our friends; but one cup: I'll drink for you.

CASSIO I have drunk but one cup tonight, and that was craftily
 qualified too, and, behold, what innovation it 35
 makes here: I am unfortunate in the infirmity,
 and dare not task my weakness with any more.

IAGO What, man! 'Tis a night of revels: the gallants desire it.

CASSIO Where are they?

IAGO Here at the door; I pray you, call them in. 40

CASSIO I'll do't; but it dislikes me.

Exit.

IAGO If I can fasten but one cup upon him,
 With that which he hath drunk tonight already,
 He'll be as full of quarrel and offence
 As my young mistress' dog. Now, my sick fool Roderigo,
 Whom love hath turn'd almost the wrong side out,
 To Desdemona hath tonight caroused
 Potations pottle-deep; and he's to watch:
 Three lads of Cyprus, noble swelling spirits,
 That hold their honours in a wary distance, 50
 The very elements of this warlike isle,

Velitel nás odvelel takhle brzy, aby se mohl pomilovat
 se svou Desdemonou. Já mu to nevyčítám. 15
 Ještě si spolu nic neužili a ona tedy je pošušňáníčko
 pro bohy.

CASSIO Je to nádherná žena.

JAGO To se ví, a jak je divoká.

CASSIO Má v sobě vskutku jiskru a grácií. 20

JAGO A ty její oči! Já bych řek, že se kouká pořádně
 vyzývavě.

CASSIO Má přímý pohled, ale, řekl bych, zcela cudný.

JAGO A když promluví, jako by fanfára zadula k milování.

CASSIO Je ve všem všudy prostě dokonalá. 25

JAGO No tak ať se jim v té posteli dobře daří! Pojděte, pane,
 mám tu džbánek vína. Pár kyperských kavalírů by
 si tuze rádo připilo na zdraví našeho černého
 velitele.

CASSIO Ne, milý Jago, dneska ne. Mně pití nesvědčí. 30
 Škoda, že si lidi ještě nenašli k uctění a zábavě
 nějaký vhodnější způsob.

JAGO Jsou to přátelé. Jen jednu skleničku. Budu pít za vás.

CASSIO Já už jsem dneska jednu sklenku měl, dokonce 35
 jsem si ji stačil tajně zředit, a podívejte, jak se
 motám. Bohužel nejsem na pití stavěný a nebudu
 pokoušet osud.

JAGO Ale, pane! Dneska se slaví. A ti hoši si to zaslouží.

CASSIO Kde jsou?

JAGO Tady za dveřmi. Pozvěte je dál. Prosím. 40

CASSIO No dobře, ale nemám z toho radost.

Odejde.

JAGO Jestli mu vnutím ještě jednu sklenku
 k té, kterou dneska vypil, bude vzteklý
 a nerudný jak rozmazlený čokl.
 I ten můj pitomeček Roderigo, 45
 který je z lásky celý naruby,
 si na Desdemonu dnes připíjel
 co hrdlo ráčí a jde v noci na stráž.
 Tři mladé nafoukané Kypřany,
 háklivé na čest a tak prchlivé, 50
 jak ponouká je tahle horká půda,

Have I tonight fluster'd with flowing cups,
 And they watch too. Now, 'mongst this flock of drunkards,
 Am I to put our Cassio in some action
 That may offend the isle. But here they come: 55
 If consequence do but approve my dream,
 My boat sails freely, both with wind and stream.
*Enter Cassio with him Montano and gentlemen; servants following
 with wine.*

CASSIO 'Fore God, they have given me a rouse already.
 MONTANO Good faith, a little one; not past a pint, as I am
 a soldier. 60

IAGO Some wine, ho!
(Sings) And let me the canakin clink, clink;
 And let me the canakin clink
 A soldier's a man;
 A life's but a span; 65
 Why, then, let a soldier drink.
 Some wine, boys!

CASSIO 'Fore God, an excellent song.
 IAGO I learned it in England, where, indeed, they are
 most potent in potting: your Dane, your German, 70
 and your swag-bellied Hollander – Drink, ho! – are
 nothing to your English.

CASSIO Is your Englishman so expert in his drinking?
 IAGO Why, he drinks you, with facility, your Dane dead
 drunk; he sweats not to overthrow your Almain; 75
 he gives your Hollander a vomit, ere the next pottle
 can be filled.

CASSIO To the health of our general!
 MONTANO I am for it, lieutenant; and I'll do you justice.
 IAGO O sweet England! 80
(Sings) King Stephen was a worthy peer,
 His breeches cost him but a crown;
 He held them sixpence all too dear,
 With that he call'd the tailor lown.
 He was a wight of high renown,
 And thou art but of low degree; 85
 'Tis pride that pulls the country down;
 Then take thine auld cloak about thee.
 Some wine, ho!

jsem celý večer napájel. A taky
 jdou na stráž. V téhle smečce opilců
 se Cassio dá jistě vydráždit
 k nějaké urážce. Už přicházejí. 55
 Kdyby se moje touhy naplnily,
 má loď se s větrem v plachtách žene k cíli.
*Vystoupí Cassio, Montano a další pánové; za nimi jdou sloužící
 s vínem.*

CASSIO Můj bože, tohle byla koňská dávka.
 MONTANO Jen malý přípitek. Nebylo toho víc než pinta, jinak ať
 nejsem voják. 60

JAGO Víno sem! Hej hej!
(Zpívá) Přitůkneme si, cink, cink, cink,
 víno má dneska břink, břink, břink,
 dokavad žijem,
 vínečko pijem, 65
 kdo nepije, je hňup a flink.
 Víno sem, hoši!

CASSIO Páni, to je hezká písnička.
 JAGO Tu jsem se naučil v Anglii. Tam jsou na pití machři.
 Žádný Dán, Němec ani tlustý Holanďan se 70
 v tomhle ranku – napijte se! – těm Anglánům
 nevyrovná.

CASSIO Říkáš, že Angličan umí pít?
 JAGO Pije jedna báseň. Dán už je dávno uondán,
 Germán je tuhej pod stolem a Holanďan zblitej, 75
 zato Anglán si nalívá další pohár a pije, pije
 pořád dál.

CASSIO Na zdraví našemu velitelovi!
 MONTANO Souhlasím, pane náměstku. Když jinak nedáte.
 JAGO Anglie, sladká Anglie! 80
(Zpívá) Král Štěpán býval mocný král
 a nosil gatě za krejcar,
 i tak krejčímu nadával,
 že ho, bídák, na hůl vzal.
 Byl bohatý, měl rodokmen,
 a ty jsi chudý jako myš, 85
 jen si svůj starý kabát vem,
 vždyť chudobou cti netratíš.
 Víno sem! Hej hej!

CASSIO	Why, this is a more exquisite song than the other.	90
IAGO	Will you hear't again?	
CASSIO	No; for I hold him to be unworthy of his place that does those things. Well, God's above all; and there be souls must be saved, and there be souls must not be saved.	
IAGO	It's true, good lieutenant.	95
CASSIO	For mine own part – no offence to the general, nor any man of quality – I hope to be saved.	
IAGO	And so do I too, lieutenant.	
CASSIO	Ay, but, by your leave, not before me; the lieutenant is to be saved before the ancient. Let's have no more of this; let's to our affairs. – Forgive us our sins! – Gentlemen, let's look to our business. Do not think, gentlemen. I am drunk: this is my ancient; this is my right hand, and this is my left: I am not drunk now; I can stand well enough, and speak well enough.	105
ALL	Excellent well.	
CASSIO	Why, very well then; you must not think then that I am drunk.	
	<i>Exit.</i>	
MONTANO	To the platform, masters; come, let's set the watch.	
IAGO	You see this fellow that is gone before; He is a soldier fit to stand by Caesar And give direction: and do but see his vice; 'Tis to his virtue a just equinox, The one as long as the other: 'tis pity of him. I fear the trust Othello puts him in, On some odd time of his infirmity, Will shake this island.	110 115
MONTANO	But is he often thus?	
IAGO	'Tis evermore the prologue to his sleep: He'll watch the horologe a double set, If drink rock not his cradle.	
MONTANO	It were well The general were put in mind of it. Perhaps he sees it not; or his good nature Prizes the virtue that appears in Cassio, And looks not on his evils: is not this true?	120
	<i>Enter Roderigo.</i>	

CASSIO	Tohle je ještě lepší písnička než ta první.	90
JAGO	Mám zpívat dál?	
CASSIO	Ne, protože podle mě jsou tyhle výstřelky nedůstojné a nepřístojné. Ale, jak známo, Bůh nad námi některé z nás spasí a jiné nespasí.	
JAGO	Svatá pravda, pane náměstkku.	95
CASSIO	Pokud jde o mě – a nechci se tím dotknout velitele a vůbec nikoho –, já doufám, že mě spasí.	
JAGO	Já doufám, že mě taky.	
CASSIO	Ale s dovolením až po mně, protože to by bylo nepřístojné, aby Bůh spasil pobočníka před100 náměstkem velitele. Tím končím. – Odpusť nám naše viny! – Pánové, na stráž. Nemyslete si, že jsem snad opilý, tohle je velitelův pobočník, tohle je moje pravá ruka a tohle je moje levá ruka. Já nejsem opilý. Stojím pevně na nohou a dobře artikuluju.	105
VŠICHNI	Výtečně.	
CASSIO	Tak teda výtečně. Hlavně si nemyslete, že bych se já mohl opít.	
	<i>Odejde.</i>	
MONTANO	Vojáci, nástup! Postavit hlídky!	
JAGO	Viděli jste ho? Ten zas vypadá. A přitom je to voják, co by se moh rovnat Caesarovi. Jeho ctnosti jsou stejně obrovské jak tahle neřest, která ho sráží ke dnu. Je ho škoda. Othello si ho tolik považuje. Mám strach, že Cassio ve slabé chvílce může uškodit Kypru.	110 115
MONTANO	Pije hodně?	
JAGO	Nejméně každý večer před spaním, když neflámuje dva dny v jednom tahu anebo ho chlast neuspí už přes den.	
MONTANO	Někdo by o tom měl říct veliteli. Možná ho takhle nezná, nebo velkoryse pro Cassiovy dobré stránky schválně přehlíží špatné. Není tomu tak?	120
	<i>Vystoupí Roderigo.</i>	

IAGO	<i>(Aside to him)</i> How now, Roderigo! I pray you, after the lieutenant; go. <i>Exit Roderigo.</i>	125
MONTANO	And 'tis great pity that the noble Moor Should hazard such a place as his own second With one of an ingraft infirmity: It were an honest action to say So to the Moor.	130
IAGO	Not I, for this fair island: I do love Cassio well; and would do much To cure him of this evil –	
RODERIGO	<i>(Within)</i> Help! help!	
IAGO	But, hark! What noise? <i>Enter Cassio, driving in Roderigo.</i>	
CASSIO	You rogue! You rascal!	
MONTANO	What's the matter, lieutenant?	135
CASSIO	A knave teach me my duty! I'll beat the knave into a wicker bottle.	
RODERIGO	Beat me!	
CASSIO	Dost thou prate, rogue?	
MONTANO	Nay, good lieutenant; I pray you, sir, hold your hand.	
CASSIO	Let me go, sir, Or I'll knock you o'er the mazzard.	140
MONTANO	Come, come, you're drunk.	
CASSIO	Drunk! <i>They fight.</i>	
IAGO	<i>(Aside to Roderigo)</i> Away, I say; go out, and cry a mutiny. <i>Exit Roderigo.</i> Nay, good lieutenant – alas, gentlemen – Help, ho! – Lieutenant – sir – Montano – sir; Help, masters! – Here's a goodly watch indeed! <i>Bell rings.</i> Who's that which rings the bell? – Diablo, ho! The town will rise: God's will, lieutenant, hold! You will be shamed for ever. <i>Enter Othello and attendants.</i>	145
OTHELLO	What is the matter here?	

JAGO	<i>(Stranou)</i> Kde jsi, Roderigo? Utíkej za Cassiem. Prosím! Rychle! <i>Odejde Roderigo.</i>	125
MONTANO	Je smutné, že náš vzácný guvernér si jako svoji pravou ruku vybral někoho takhle nespolehlivého. Bylo by poctivé mu o tom říct, Jago.	130
JAGO	Já ne. Ani za celý Kypr. Já mám Cassia rád a zkusím mu ten zlozvyk vymluvit –	
RODERIGO	<i>(Za scénou)</i> Pomoc! Pomoc!	
JAGO	Co je to za křik? <i>Vystoupí Cassio, který před sebou žene Roderiga.</i>	
CASSIO	Ty bídáku! Ty lumpe!	
MONTANO	Co se děje?	135
CASSIO	Mě bude poučovat, co mám dělat! Zatluču ho do flašky jako špunt.	
RODERIGO	Mě, a tlouct? Proč?	
CASSIO	Drž hubu, grázle!	
MONTANO	Ne, pane náměstku. Prosím vás. Dost už!	
CASSIO	Pusťte mě, pane, nebo vám vrazím jednu, že se nezvednete.	140
MONTANO	Dost, dost, jste opilý.	
CASSIO	Já, opilý? <i>Šermují.</i>	
JAGO	<i>(Stranou k Roderigovi)</i> Pryč, uteč, slyšíš? Jdi a všechny zburcuj. <i>Odejde Roderigo.</i> Ne, pane náměstku! – Tak dost už, páni! – Pomoc! – Cassio! – Prosím! – Pane Montano! – Pánové, pomozte! – To je mi stráž! <i>Ozve se hlas zvonu.</i> Kdo bije do zvonu? – Klid, u všech čertů! Vzbudíte město. Je to vůle boží. Cassio, dost. Co vaše dobrá pověst? <i>Vystoupí Othello a sloužící.</i>	145
OTHELLO	Co se to tady děje?	

MONTANO	'Zounds, I bleed still; I am hurt to the death. He dies. <i>Assailing Cassio again.</i>	150
OTHELLO	Hold, for your lives!	
IAGO	Hold, ho! Lieutenant – sir – Montano – gentlemen – Have you forgot all sense of place and duty? Hold! The general speaks to you; hold, hold, for shame!	
OTHELLO	Why, how now, ho! From whence ariseth this? Are we turn'd Turks, and to ourselves do that Which heaven hath forbid the Ottomites? For Christian shame, put by this barbarous brawl. He that stirs next to carve for his own rage Holds his soul light; he dies upon his motion. Silence that dreadful bell: it frights the isle From her propriety. What is the matter, masters? Honest Iago, that look'st dead with grieving, Speak, who began this? On thy love, I charge thee.	160 165
IAGO	I do not know. Friends all but now, even now, In quarter, and in terms like bride and groom Devesting them for bed; and then, but now – As if some planet had unwitting men – Swords out, and tilting one at other's breast, In opposition bloody. I cannot speak Any beginning to this peevish odds; And would in action glorious I had lost Those legs that brought me to a part of it!	170
OTHELLO	How comes it, Michael, you are thus forgot?	175
CASSIO	I pray you, pardon me; I cannot speak.	
OTHELLO	Worthy Montano, you were wont be civil; The gravity and stillness of your youth The world hath noted, and your name is great In mouths of wisest censure. What's the matter, That you unlace your reputation thus And spend your rich opinion for the name Of a night-brawler? Give me answer to it.	180
MONTANO	Worthy Othello, I am hurt to danger: Your officer, Iago, can inform you – While I spare speech, which something now offends me – Of all that I do know: nor know I aught By me that's said or done amiss this night; Unless self-charity be sometimes a vice,	185

MONTANO	Krvácím. Jsem k smrti raněný. On zemře taky. <i>Pustí se znovu do Cassia.</i>	150
OTHELLO	Dost! Nechte toho!	
JAGO	Tak dost už! Cassio! Montano! Pánové! Nevíte, co je poslušnost a řád? Dost už! Velitel s vámi mluví! Dost!	155
OTHELLO	Co je to? Proč? Kde se to ve vás bere? Chcete se pobít? Stali se z vás Turci, a co Bůh zhatil jim, děláte sobě? Jste křesťané, a rвете se jak zvěř. Komu je život milý, ve vzteku už nepozvedne ruku, jinak zemře. Ten hrozný zvon ať zmlkne. Celý ostrov vytrhl z klidu. Co se tady stalo? Příteli Jago, mluv, kdo začal. Tváříš se smutně jako smrt. Poroučím: mluv!	160 165
JAGO	Sám nevím. Ještě před chvílí to byli přátelé, milí, svorní, láskyplní jak novomanželé před první nocí, a najednou, jako by jim pád hvězdy sežehl mozek, tasí meč a bijou se do krve. Nedokážu vám říct, kdo tuhle nesmyslnou bitku začal, a radši bych v poctivém boji přišel o obě nohy, než byl toho svědkem!	170
OTHELLO	Jak ses moh, Michale, tak zapomenout?	175
CASSIO	Prosím vás, odpusťte mi, nemám slov.	
OTHELLO	Nebo vy, Montano, jste slušný člověk. I při svém mládí rozvázný a moudrý. Všichni vás uznávají, váží si vás i lidé nejvzácnější. Co se stalo, že kvůli tomu svoji dobrou pověst pošlapete a chováte se jako nejhorší výtržník? Odpovězte!	180
MONTANO	Jsem těžce raněn, vzácný pane, ale váš pobočník, pan Jago, místo mě vám vypoví – mně bolest brání mluvit –, co bylo. Já vím jen to, že jsem dnes nic zlého neřek ani neudělal, není-li zločinem, když člověk brání	185

	And to defend ourselves it be a sin When violence assails us.	190
OTHELLO	Now, by heaven, My blood begins my safer guides to rule; And passion, having my best judgment collied, Assays to lead the way: if I once stir, Or do but lift this arm, the best of you Shall sink in my rebuke. Give me to know How this foul rout began, who set it on; And he that is approv'd in this offence, Though he had twinn'd with me, both at a birth, Shall lose me. What! In a town of war, Yet wild, the people's hearts brimful of fear, To manage private and domestic quarrel, In night, and on the court and guard of safety! 'Tis monstrous. Iago, who began't?	195 200
MONTANO	If partially affined, or leagued in office, Thou dost deliver more or less than truth, Thou art no soldier.	205
IAGO	Touch me not so near: I had rather have this tongue cut from my mouth Than it should do offence to Michael Cassio; Yet, I persuade myself, to speak the truth Shall nothing wrong him. Thus it is, general. Montano and myself being in speech, There comes a fellow crying out for help: And Cassio following him with determined sword, To execute upon him. Sir, this gentleman Steps in to Cassio, and entreats his pause: Myself the crying fellow did pursue, Lest by his clamour – as it so fell out – The town might fall in fright: he, swift of foot, Outran my purpose; and I return'd the rather For that I heard the clink and fall of swords, And Cassio high in oath; which till tonight I ne'er might say before. When I came back – For this was brief – I found them close together, At blow and thrust; even as again they were When you yourself did part them. More of this matter cannot I report: But men are men; the best sometimes forget: Though Cassio did some little wrong to him, As men in rage strike those that wish them best,	210 215 220 225 230

	své dobré jméno a když postaví se hrubému násilí.	190
OTHELLO	Při nebesích, krev se mi vaří a já začínám nad sebou ztrácet vládu. Vztek a zlost mi zatemňují smysly. Stačí, abych pozvedl ruku, a má zloba smete nejlepší z vás. Tak dozvím se už, jak ta rvačka vypukla a kdo ji začal? Ten, kdo má tenhle skandál na svědomí, i kdyby byl můj rodný bratr, ztratí navždy mou přízeň. Cože? V době války, ve městě plném vystrašených lidí budete takhle řešit plytké spory? Při noční hlídce, co má střežit klid? Neslýchané. Jago, mluv, kdo s tím začal?	195 200
MONTANO	Když z přátelství anebo z ohledů, co cítíš ke svým, řekneš míň než pravdu, pak nejsi voják.	205
JAGO	Ne tak zhurta, pane. Já bych si radši dal vyříznout jazyk, než abych Cassiovi ublížil. A doufám jen, že i když řeknu pravdu, jemu to neuškodí. Takže, prosím: Bavili jsme se s panem Montanem, když vtom příběhne chlap a křičí: „Pomoc!“ a za ním s mečem v ruce Cassio a chce ho zabít. Tenhle vzácný pán Cassia zastavil a uklidňoval a já jsem běžel za tím křiklounem, aby ten jeho ryk – jak se pak stalo – občany nevyděsil. Utekl mi. Byl rychlejší než já. Pak jsem šel zpátky, když zaslech jsem, jak řinčí meče a jak pan Cassio dost sprostě nadává. Ještě jsem ho tak mluvit neslyšel. Když přijdu – byl to mžik –, už byli v sobě a sekali se tak, jak jste je viděl, než jste je vlastnoručně rozrazil. Víc o tom nevím nic. Muži jsou muži. I nejlepší se někdy zapomenou. A i když to Cassio trochu přehnal – v zlosti jsme schopni škodit i těm, kteří	210 215 220 225 230

Yet surely Cassio, I believe, received
From him that fled some strange indignity,
Which patience could not pass.

OTHELLO I know, Iago,
Thy honesty and love doth mince this matter,
Making it light to Cassio. Cassio, I love thee 235
But never more be officer of mine.
Enter Desdemona, attended.
Look, if my gentle love be not raised up!
(*To Cassio*)
I'll make thee an example.

DESDEMONA What's the matter?

OTHELLO All's well now, sweeting; come away to bed.
(*To Montano*)
Sir, for your hurts, myself will be your surgeon: 240
(*To attendants*) Lead him off.
Iago, look with care about the town,
And silence those whom this vile brawl distracted.
Come, Desdemona: 'tis the soldiers' life
To have their balmy slumbers waked with strife. 245
Exeunt all but Iago and Cassio.

IAGO What, are you hurt, lieutenant?

CASSIO Ay, past all surgery.

IAGO Marry, heaven forbid!

CASSIO Reputation, reputation, reputation! O, I have lost
my reputation! I have lost the immortal part 250
of myself, and what remains is bestial. My reputation,
Iago, my reputation!

IAGO As I am an honest man, I thought you had received
some bodily wound; there is more sense in that than in
reputation. Reputation is an idle and most false²⁵⁵
imposition: oft got without merit, and lost without
deserving: you have lost no reputation at all, unless
you repute yourself such a loser. What, man! There are
ways to recover the general again: you are but now cast
in his mood, a punishment more in policy than in²⁶⁰
malice, even so as one would beat his offenceless dog
to affright an imperious lion: sue to him again, and
he's yours.

CASSIO I will rather sue to be despised than to deceive so good

to s námi myslí nejlíp –, jsem si jistý,
že jenom oplácel zlou urážku
toho, který nám utekl.

OTHELLO Jsi dobrý
a čestný člověk, Jago. Víím, že vinu
Cassia zlehčuješ. Mám tě rád, Cassio,
ale mým náměstkem odtěď už nejsi. 235
Vystoupí Desdemona s doprovodem.
I moji lásku vyštvali jste z lože!
(*Ke Cassiovi*)
Budeš výstražný příklad.

DESDEMONA Co se stalo?

OTHELLO Už je to dobré, drahá. Pojďme spát.
(*K Montanovi*)
Já sám vám přijdu obvazovat rány. 240
(*Ke sloužícím*) Postarejte se o něj.
Jago, jdi do města a uklidni
všechny, které ta hádka vyděsila.
Vidíš, Desdemono? S vojákem žít
znamená nemít ani v noci klid. 245
Odejdou všichni kromě Jaga a Cassia.

JAGO Co je, jste raněn, pane náměstků?

CASSIO Ano, a už mě pranic nevyhlídí.

JAGO Můj bože, co se vám stalo?

CASSIO Mé jméno, jméno, jméno utrpělo! Ztratil jsem dobré
jméno! Ztratil jsem jedinou věc, která je na člověku 250
nesmrtelná. Co zbývá, mě neodlišuje od zvířete.
Mé jméno je pošpiněno, Jago, mé dobré jméno!

JAGO Poctivě vám řeknu, už jsem měl strach, že se vám
něco stalo. Tělo je citlivější než jakékoli jméno. Dobré
jméno není nic víc než nálepka, kterou vám 255
dali jiní. Získáte ho často bez vlastní zásluhy a ztratíte
bez vlastního přičinění. Dobré jméno jste neztratil,
leda byste se ho sám zřekl. Vždyť o co jde? Jsou
způsoby, jak si velitele zase naklonit. Přechodně
jste se mu znelíbil a on vás potrestal, ale ani ne tak 260
ze zloby jako spíš z taktických důvodů. Jako kdyby
někdo zmlátil bezbranného psa, aby zastránil hrozivého
lva. Jděte za ním, odprostě ho, a zase bude váš.

CASSIO Spíš ho poprosím, aby mě nenáviděl, než aby se

- a commander with so slight, so drunken, and so²⁶⁵
 indiscreet an officer. Drunk? And speak parrot? And
 squabble? Swagger? Swear? And discourse fustian with
 one's own shadow? O thou invisible spirit of wine, if
 thou hast no name to be known by, let us call thee
 devil! 270
- IAGO What was he that you followed with your sword? What
 had he done to you?
- CASSIO I know not.
- IAGO Is't possible?
- CASSIO I remember a mass of things, but nothing distinctly²⁷⁵;
 a quarrel, but nothing wherefore. O God, that men
 should put an enemy in their mouths to steal away
 their brains! That we should, with joy, pleasance revel
 and applause, transform ourselves into beasts!
- IAGO Why, but you are now well enough: how came you²⁸⁰
 thus recovered?
- CASSIO It hath pleased the devil drunkenness to give place
 to the devil wrath; one unperfectness shows me
 another, to make me frankly despise myself.
- IAGO Come, you are too severe a moraler: as the time, ²⁸⁵
 the place, and the condition of this country stands,
 I could heartily wish this had not befallen; but, since it
 is as it is, mend it for your own good.
- CASSIO I will ask him for my place again; he shall tell me
 I am a drunkard! Had I as many mouths as Hydra,²⁹⁰
 such an answer would stop them all. To be now
 a sensible man, by and by a fool, and presently a beast!
 O strange! Every inordinate cup is unblessed and the
 ingredient is a devil.
- IAGO Come, come, good wine is a good familiar creature, ²⁹⁵
 if it be well used: exclaim no more against it. And,
 good lieutenant, I think you think I love you.
- CASSIO I have well approved it, sir. I drunk!
- IAGO You or any man living may be drunk! At a time,
 man. I'll tell you what you shall do. Our general's ³⁰⁰
 wife is now the general: may say so in this respect, for
 that he hath devoted and given up himself to the
 contemplation, mark, and denotement of her parts and
 graces: confess yourself freely to her; importune her
 help to put you in your place again: she is of so free,

- zahazoval s takovým mizerným, bezcenným ²⁶⁵
 opilcem, jako jsem já. Takhle se zřítit! A žvanit!
 A prát se! Naparovat se! Nadávat! Hádat se o pitomosti
 s vlastním stínem! Ach, ty neviditelný démone vína,
 jestli ti dosud lidi nedali žádné jméno, budu ti říkat
 ďábel! 270
- JAGO Kdo byl ten člověk, kterého jste hnali před sebou?
 Co vám udělal?
- CASSIO Já ani nevím.
- JAGO Je to možné?
- CASSIO Pamatuju si spoustu věcí, ale nic pořádně. Víím, že ²⁷⁵
 jsem se rval, ale nevím proč. Můj bože, jak si můžou
 lidi lít do chřtánu nepřítele, který jim vybrakuje
 mozek! Jak je to možné, že s takovou chutí, radostí
 a náruživostí proměňujeme sami sebe v odpornou zvěř?
- JAGO Teď už jste ale úplně v pořádku. Jak jste mohl tak ²⁸⁰
 rychle vystřízlivět?
- CASSIO Ďábelskou opilost vystřídala ďábelská kocovina.
 Jedno je horší než druhé, ale to nejhorší na tom
 všem jsem já.
- JAGO No tak, nebuďte na sebe tak přísný. Pokud jde o čas, ²⁸⁵
 místo a stav téhle země, býval bych si co nejvroucněji
 přál, aby se nic podobného nestalo, ale protože se to
 stalo, zkuste to napravit, jak nejlíp to půjde.
- CASSIO Poprosím ho, aby mi vrátil hodnost, a on na to
 řekne, že jsem opilec! I kdybych měl tolik úst jako ²⁹⁰
 Hydra, taková odpověď mi je zavře. V jednu chvíli jste
 rozumný člověk, chvíli na to blázen a za chvíli zvíře!
 Hrůza! Každá sklenka přes míru je prokletá, protože
 se v ní skrývá ďábel.
- JAGO Tak to prr. Dobré víno při dobrém zacházení je moc ²⁹⁵
 příjemný společník. Jenom mi ho nepomlouvejte.
 Pane náměstku, myslím, že víte, že vás mám rád.
- CASSIO To máte rád toho pravého! Opilce!
- JAGO Každý, včetně vás, se může někdy opít! Občas. Něco
 vám poradím. Naším velitelem je teď velitelova ³⁰⁰
 žena, a to říkám ve vsí úctě, protože on dal svůj rozum,
 svůj zrak a své city zcela do služeb jejím půvabům
 a ctí. Obráťte se na ni a poproste ji, aby vám
 pomohla získat zpět vaše postavení. Je tak velkorysá,
 laskavá a ochotná všem vyjít vstříc, že je schopná ³⁰⁵

- so kind, so apt, so blessed a disposition, she holds it a vice in her goodness not to do more than she is requested: this broken joint between you and her husband entreat her to splinter; and, my fortunes against any lay worth naming, this crack of your love shall grow stronger than it was before. 310
- CASSIO You advise me well.
- IAGO I protest, in the sincerity of love and honest kindness.
- CASSIO I think it freely; and betimes in the morning I will beseech the virtuous Desdemona to undertake for me: I am desperate of my fortunes if they cheque me here.
- IAGO You are in the right. Good night, lieutenant; I must to the watch.
- CASSIO Good night, honest Iago.
Exit.
- IAGO And what's he then that says I play the villain? 320
When this advice is free I give and honest,
Probal to thinking and indeed the course
To win the Moor again? For 'tis most easy
The inclining Desdemona to subdue
In any honest suit: she's framed as fruitful 325
As the free elements. And then for her
To win the Moor – were't to renounce his baptism,
All seals and symbols of redeemed sin,
His soul is so enfetter'd to her love,
That she may make, unmake, do what she list, 330
Even as her appetite shall play the god
With his weak function. How am I then a villain
To counsel Cassio to this parallel course,
Directly to his good? Divinity of hell!
When devils will the blackest sins put on, 335
They do suggest at first with heavenly shows,
As I do now: for whiles this honest fool
Plies Desdemona to repair his fortunes
And she for him pleads strongly to the Moor,
I'll pour this pestilence into his ear, 340
That she repeals him for her body's lust;
And by how much she strives to do him good,
She shall undo her credit with the Moor.
So will I turn her virtue into pitch,
And out of her own goodness make the net 345
That shall enmesh them all.

- při své dobrotě sama sobě zazlívát, že neudělá víc, než o co ji kdo požádá. Poproste ji, aby svou přimluvou zacelila trhlinu mezi vámi a svým manželem, a já vsadím všechno, co mám, proti čemukoli, co je hodno sázky, že vaše nalomená láska bude brzy ještě pevnější než kdykoli předtím. 310
- CASSIO Dobře mi radíte.
- JAGO Pouze z laskavosti a dobré vůle, to přísahám.
- CASSIO To je mi jasné. Hned ráno poprosím ctnostnou Desdemonu o přimluvu. A jestli narazím i u ní, jsem dočista ztracený. 315
- JAGO Nemějte strach. Dobrou noc, pane. Já musím jít na stráž.
- CASSIO Dobrou noc, příteli.
Odejde.
- JAGO A kdo teď o mně řekne, že jsem lump? 320
Poradil jsem mu poctivě a čestně
způsob, jak by si mohl opravdu
Othella znovu získat. Nalákat
laskavou Desdemonu ke konání
dobra je hračka. Rozdala by se 325
ze samé štědrosti. A Othella
přemluví snadno. Pro ni zavrhl
by svátost křtu, záruky spásy, víru.
Tak ho svou láskou spoutala, že on
chodí a skáče, dělá to či ono, 330
jak jí se zlíbí pohrávat si s ním
jak s loutkou. Co je na tom špatného,
když přátelsky pomůžu Cassiovi
tam, kam chce sám? Nebeské zdání pekel!
Pro nejtemnější hřích si ďáblové
obléknou božské roucho jak teď já. 335
Protože zatímco ten čestný hňup
ji bude prosit o přimluvu, ona
pak za něj škemrat u černocho, já
do ucha Othellovi stříknu jed: 340
že ji k té prosbě vede chlípny chtíč.
Čím víc se bude za Cassia bít,
tím víc ji černocho bude podezírat.
Tak z ryzosti udělám kolomaz
a z její dobré vůle utkám síť, 345
do níž se všichni chytí.

Enter Roderigo.

How now, Roderigo!

RODERIGO I do follow here in the chase, not like a hound that hunts, but one that fills up the cry. My money is almost spent; I have been tonight exceedingly well cudgelled; and I think the issue will be, I shall have so much experience for my pains, and so, with no money at all and a little more wit, return again to Venice.

IAGO How poor are they that have not patience!
What wound did ever heal but by degrees?
Thou know'st we work by wit, and not by witchcraft;
And wit depends on dilatory time.
Does't not go well? Cassio hath beaten thee.
And thou, by that small hurt, hast cashier'd Cassio:
Though other things grow fair against the sun,
Yet fruits that blossom first will first be ripe: 360
Content thyself awhile. By the mass, 'tis morning;
Pleasure and action make the hours seem short.
Retire thee; go where thou art billeted:
Away, I say; thou shalt know more hereafter:
Nay, get thee gone.

Exit Roderigo.

Two things are to be done: 365
My wife must move for Cassio to her mistress;
I'll set her on;
Myself the while to draw the Moor apart,
And bring him jump when he may Cassio find
Soliciting his wife: ay, that's the way 370
Dull not device by coldness and delay.

Exit.

Vystoupí Roderigo.

Roderigo!

RODERIGO Připadám si jako pes, který se v tomhle honu jenom honí a nemá nárok ani na štěk. Peníze jsou skoro fuč a dneska mi tak napráskali, že na to nikdy nezapomenu. Zkrátka, dostal jsem za vyučenou, 350 a proto bez peněz, zato o krapet moudřejší pomašuju zpátky do Benátek.

JAGO Jak ubozí jsou ti, jimž chybí výdrž!
Zranění se snad někdy zhojí naráz?
Neumím vyčarovat spásný čin. 355
Namísto čar ten čin chce jistý čas.
Co se ti nezdá? Cassio tě zbil,
za malé zbití vzals mu velkou funkci.
I když i na jiné se slunce směje, 360
co kvete první, taky první zraje.
Buď trpělivý. Bože, už je ráno.
Když člověk má moc práce, to to letí.
Jdi pryč. Běž tam, kde bydlíš. Zmiz!
Brzy ti pošlu zprávu, co máš dělat.
Tak jdi.

Odejde Roderigo.

Teď musím zařídit dvě věci. 365
Aby se za Cassia u Desdemony
přimluvila má manželka.
Já odlákám Othella, načež ho
přivedu ve chvíli, kdy Cassio
mu přijde za ženou. Kdo neváhá, 370
risk dá mu zisk, odměnu odvaha.
Odejde.

P O Z N Á M K Y

DOBA VZNIKU A TEXT HRY

Existuje písemný doklad, že hra **Mouření benátský** (*The Moor of Venice*) byla předvedena 1. listopadu roku 1604 v královském paláci Whitehall. Lze předpokládat, že uvedení před královským dvorem předcházela úspěšná představení před běžným publikem. V roce 1601 vyšel anglický překlad Pliniovy *Přírodní historie* (*Naturalis historia*), z níž Shakespeare snad místy cituje. Několik citací z **Othella** se objevuje v tzv. „špatném“ kvartovém vydání **Hamleta**, vydaném v roce 1603. Většina komentátorů se shoduje v tom, že hra vznikla v rozmezí let 1602 až 1603, někteří ji zasazují až do roku 1604. Tiskem **Othello** vyšel až v roce 1622 v tzv. prvním kvartovém vydání (K1) a rok poté se objevil v souborném vydání třiceti šesti her v tzv. prvním foliovém vydání (F1), které předcházející text rozšiřuje o 160 veršů, ale obsahuje řadu textových změn, jejichž autorství je mnohdy pochybné. Někde může jít o upřesnění podle autorova rukopisu, jinde o tiskové chyby, některá místa byla i cenzurně upravena podle nařízení proti klení z roku 1606. Druhé kvartové vydání (K2) z roku 1630 je vytištěno na podkladě K1 opraveného podle F1.

OSOBY

BENÁTSKÝ DÓŽE: Shakespeare při svých adaptacích cizokrajných látek často naturalizuje postavy do domácího prostředí, proto je u něho „duke“, tj. vévoda. Překlad „dóže“ je ve shodě s historickou skutečností i s překladatelskou tradicí. Benátský dóže byla volená funkce hlavy městského státu.

BRABANZIO aj.: Vlastní jména upravujeme podle zavedené překladatelské tradice z latinské do italské podoby.

OTHELLO: (italsky Othello), zdobně jména Otho, je jméno, které se v povídce Giraldirho Cinthia, bezprostředním pramenem ke hře, nevyskytuje, Shakespeare ho ale mohl najít u Plutarcha (Marcus Silvius Otho byl římským císařem).

černoch: V alžbětinské angličtině představuje slovo „Moor“ jednak vlastní jméno označující obyvatele Mauretánie (dnešní Alžírsko a Maroko), jednak obecné pojmenování černocho (viz Alexander Schmidt: *Shakespeare Lexicon and Quotation Dictionary*). Maurové byli zčásti nomádští muslimové smíšeného arabsko-berberského původu, snědí, nikoli černí, zčásti je tvořilo ryze černošské obyvatelstvo zabývající se zemědělstvím. V textu hry jsou dvě místa, která by ospravedlňovala zavedení překlad Maur. V úvodu hry Jago v posměšné narážce na Othella mluví o „berberském hřebci“ (I/1/113) a na konci hry si tatáž postava ve snaze uchláholit Roderiga vymýšlí, že Othello odjede s Desdemonou do Mauretánie (IV/2/222). Vedle toho je ale v textu hry řada narážek na jednoznačně černošskou fyziognomii titulní postavy. Dalším argumentem může být i skutečnost,

že slova „Moor“ pro označení černocho používá Shakespeare i v jiných hrách (např. postava Árona ve hře **Titus Andronicus**). Domníváme se tedy ve shodě s řadou dalších komentátorů, že Othello byl černocho, a slovo „Moor“ překládáme podle kontextu jako „mouření“, „černocho“, „negr“ nebo „Afričan“.

JAGO: je počestěná podoba španělského Iago.

RODERIGO: (čte se ro-dri-go) je rovněž jméno španělského původu.

DESDEMONA: (u Cinthia „Disdemon“) znamená řecky „nešťastná“.

I/1

3. tohle: Jako ve svých hrách často začíná i zde autor *in medias res*, a to vzrušnou hádkou, jejíž pravou příčinu (Desdemonin útěk z domu a její tajný sňatek s Othellem) dlouho nevyjeví. Nastolí tak napětí, rozjítí od počátku divákovu zvědavost, vytyčí vztah obou mužů a motivuje Jagův monolog, z něhož divák získává postupně a přirozeným způsobem informace o dalších postavách a okolnostech příběhu.

4. vy mě neposloucháte: Zatímco Roderigo, mladý bohatý benátský šlechtic, Jagovi tyká (**2. thou**), Jago (osmadvacetiletý žoldák) mu vyká (**4. you**) a oslovuje ho „pane“ (**41. sir**). V první scéně je tak mezi nimi nastolen vztah nadřazenosti a podřazenosti. Navíc je Jago v defenzivě. Musí od počátku obhajovat svou důvěryhodnost vůči Roderigovi, který předpokládá, že Othellův pobočník Jago o tajném sňatku musel vědět. Roderigo je postava, která v literární předloze k **Othellovi** neexistuje. Shakespeare ho do hry připsal zřejmě proto, aby dal Jagovi posluchače, komplice i další oběť.

20. Florentán: Florencie byla sídlem peněžnictví a obchodu. Kromě pocitu křivdy z toho, že zkušeného vojáka předběhl vzdělanější „civil“, je zde cítit i patriotická nadřazenost Benátčana nad přistěhovalcem.

21. Floutek a sukničkář: Originál není zcela jasný a stojí v něm něco jako „chlapík zpola zničený kvůli krásné manželce“, k čemuž různí komentátoři nabízejí různé výklady: sukničkář, zženštilce apod. V pramenu ke hře je „kapitán“ odpovídající Cassiovi ženatý. Lze se též domnívat, že Shakespeare v průběhu psaní tuto okolnost zavrhl a citovaná věta je pozůstatkem prvotního plánu. V tom případě by zřejmě anglické znění ironicky parafrázovalo italské přísloví (*L'hai tolta bella? Tuo danno.*), které zhruba praví: „Máš krásnou ženu? Tvoje škoda.“

33. tomu černochovi: Až dosud se zatím nepřítomná titulní postava označovala pouze zájmenem „on“, ale z okolností je zřejmé, že jde o vojáka vysoké hodnosti, jehož respektují „hodnostáři města“, jenž má právo rozhodovat o udělování funkcí a jenž se chová „pyšně a povýšeně“. Další identifikace v různých obměnách a modalitách a v různé míře expresivity naznačují, že jde o černocho: „his Moorship“, „the Moor“ (**39. mouřenín**), „the thick-lips“ (**66. pyskatej**). Následují expresivní přízviska, která ho vylučují z lidského společenství a zobrazují ho při sexuálním aktu: „old black ram“ (**88. starý černý beran**), „devil“ (**91. čert**), „beast with two backs“ (**118. dvouhrbý zvíře**), a Othellův obraz je završen výrazem „extragant and wheeling stranger“ (**137. cizák, přivandrovalc**). Rozporuplné charakteristiky hlavní postavy, která dosud ve hře nemá jméno (jméno Othello se vysloví až

ve třetí scéně prvního jednání), vzbuzují v divákovi zvědavost a dávají Jagovu a Roderigovu dalšímu jednání motiv křivdy a rasové nenávisti.

35. Dneska / se vyšvihnete leda protekci: Jago zehrá na protekci jen chvíli poté, co se chlubil, že se za jeho jmenování přimlouvali „tři hodnostáři“ (viz 9).

65. Nejsem to, co jsem: Jago chce natolik přesvědčit Roderiga o své nenávisti k Othellovi, že otevřeně odhaluje své pokrytectví. Shakespeara je dobrý psycholog a ví o tendenci lidí občas nekriticky stranit lumpům – přirozeně jen do určité míry, a pokud se to jich samých nedotkne. Právě pro takovou otevřenost si Jago zřejmě vysloužil přívlastek „honest“, tj. „čestný chlap“ nebo „poctivec“, kterým ho v průběhu hry mnozí titulují. Jagův cynický pragmatismus je dokonce na obecné rovině konverzace přitažlivý a zábavný (viz II/1), ale ve svých důsledcích je, jak se ukáže, vražedný.

67. Vzbudte jejího otce: Až nyní se začíná postupně rozkrývat pozadí celé té vzrušené scény. Nenápadným zájmem poprvé vstupuje do děje Desdemona, jejíž identita se také vyjevuje pomalu a v náznacích.

91. čert: Výraz „devil“ (čert, ďábel) se do třetího jednání objeví v Jagově řeči celkem šestkrát a slovo „hell“ (peklo) pětkrát. Po třetí scéně třetího jednání, kdy se Jagovi podaří infikovat Othella žárlivostí, Jago ani jeden z těchto výrazů už nepoužije, zatímco Othello, který naopak do té doby (s výjimkou místa, kdy ho přepadne temná předtucha – II/1/187) těchto slov neuzíval, od této chvíle použije slova „devil“ třináctkrát. Dalo by se najít i více dokladů toho, jak se s proměnou Othellovy psychiky výrazně proměňuje i jeho řeč a slovník a Othellova mluva se čím dál více podobá projevu jeho „ďábelského“ svůdce.

106. Tohle jsou Benátky: Benátky symbolizují řád, klid a mír. Vše, co přichází zvenku, představuje ohrožení. Principem celé hry jsou kontrasty protikladů.

118. dvouhrbý zvíře: Jago, který zůstává v anonymitě, dráždí Brabantia explicitními sexuálními narážkami. Tato je citací z Rabelaisova *Gargantuy* (I/3; fr. „la beste à deux dos“).

127. do náruče chlápěného černocho: Vše nasvědčuje tomu, že Desdemonin útek z domu a její tajný sňatek s Othellem připadá právě na tuto noc. Jak upozorňují někteří komentátoři, ve hře se rozbíhá dvojitý čas: „krátký“ čas dramatický, ve kterém se odehrává příběh hry, a „dlouhý“ čas psychologický, který dává Jagovi prostor na rozvinutí intriky.

153. tak dobrý jako on: V originále Jago oceňuje Othellovy vojenské schopnosti metaforicky výrazem „fathom“, což je námořní hloubková míra. Kromě toho, že se zde završuje sled protikladných hodnocení Othella Jagem, otevírá se zde i motiv účelového posuzování Othella. Pokud státní rada, která ho potřebuje jako válečníka, provinilce jen „klepne přes prsty“ (149), projevuje tím stejné pokrytectví jako Jago, jehož oddanost veliteli je, jak sám říká, jen „pouhým zdáním“ (163).

I/2

2. svědomí mi brání: Jagova hraná zlost prohlubuje jeho charakteristiku pokrytce, intrikána a mstitele své křivdy. I druhá scéna začíná uprostřed dialogu.

6. Lepší je nechat tak: V dramatu nespoutané vášně titulní hrdina vstupuje do

hry jako zastávce umírněných a rozumných řešení. Postava Othella nese v sobě velice přesně konkretizované individuální rysy, dané jeho podobou, postavením, povoláním a původem. Zároveň je ale tajemná a plná otázek. Ptáme-li se, kdo je Othello, dostává se nám v průběhu hry mnoha rozporuplných hodnocení, která o něm podávají různé mluvčí. Samotného Othella pak nechává Shakespeare procházet tolika proměnami, že na onu základní otázku nelze jednoznačně odpovědět. Postava Othella tak v sobě nese prvky středověké morality, je archetypálním „Kdokolivěkem“ a její příběh je v obecných rysech příběhem lidského pádu. Vedle toho však jde i o psychologicky přesnou a umělecky pravdivou studii rozpadu lidské osobnosti. Po formální stránce je zajímavé sledovat, jak se právě s proměnou Othellovy psychiky mění i jeho řeč. Prostý, mírně archaizovaný styl naplněný originální obrazností, kterým mluví Othello na počátku hry, přechází v okamžiku, kdy se stává obětí intriky, v ledabylou vulgární mluvu, jakoby odposlouchanou od Jaga, a vrcholí ve chvílích psychické krize nekoherentními výkřiky. Odhodlání „spravedlivě“ potrestat ženu za domnělou nevěru proměňuje Othellovu řeč opět v poezii.

22. z královské krve: Tato tragédie je jednou z nemnoha v Shakespearově kánonu, v nichž hlavní postavy nepatří k vyšší aristokracii. Othellův literární předchůdce, černoch či Maur z povídky Giraldirho Cinthia, urozeného původu nebyl. Shakespeare se zjevně snažil i touto okolností dodat Othellovi vznešenost a noblesu a přiblížit ho tak naroven Desdemone. Othello může být na svůj „tajný“ urozený původ patřičně hrdý, ale pro své okolí zůstává především námezdním vojákem.

24. Kdybych... / tak nemiloval: Othello, od přírody svobodomyšlný člověk, neměl jiný motiv k manželství s bílou Benátkankou než lásku. V rozporu se vším, co o něm napovídá Jago, a navzdory všemu, co z Othella učiní žárlivost, je toto vášnivě a trochu starosvětské vyznání pravdivé a věrohodné.

33. U sta hromů: Janus, starořímský bůh, jímž se Jago zaklíná v originále, měl dvojí tvář. Řídil měsíce, roční období a roky. Byl po něm nazván měsíc „Januarius“. Obojetný bůh je zřejmě vhodné zaklínadlo pro obojetníka.

52. S kým?: Zde poněkud zaráží skutečnost, že Cassio, Othellův náměstek a blízký přítel (viz. III/3/72 aj.), nebyl do tajné svatby zasvěcen a chová se zde v e l l i c e překvapeně. Někteří komentátoři to přisuzují faktu, že pojetí postavy Cassia se v průběhu psaní hry proměňovalo (srov. I/3/21), jiní se domnívají, že se Cassio překvapeně pouze tváří: buď z opatrnosti, nebo aby vyzvěděl, co všechno Jago ví. Možné je i to, že si Cassio na Desdemonu skutečně myslel. Othello to vycítil a Cassia „obešel“. V textu sice neexistuje žádný doklad toho, že by Othello na Cassia žárlil dříve, než Jago začal uskutečňovat svou intriku, nicméně byl k žárlivosti předurčen řadou okolností: společenským postavením, barvou kůže, věkem. Strach z mladého, pohledného soka, ať odůvodněný či bezdůvodný, k nim mohl také patřit. Koneckonců, náznak čehosi, co mohlo, ale nemuselo mezi Desdemonou a Cassiem v prehistorii proběhnout, dává nejen reálnější základ Jagově intrice, ale činí překotný výbuch Othellovy žárlivosti méně iracionální, aniž ho zbavuje dramatickosti. Je zjevné, že k nevěře Desdemony s Cassiem v průběhu reálného

„krátkého“ času hry nebyla příležitost. V pozadí uplývající psychologický čas „dlouhý“ je ale na reálném čase zcela nezávislý a prohlubuje psychologickou věrohodnost postav.

58. jsem vám k službám: Jagovo pokrytectví zde přechází až do fraškovité podoby. Objevuje se tu ale i postup, který se v různých modifikacích opakuje a stává se principem celé hry. Jednání postav, ať už slovní či mimoslovní, si mohou různé postavy (a často i diváci) interpretovat různě.

59. Skryjte meč před rosou: Dramatik v této fázi ukazuje Othella jako důstojného, mírumilovného a autoritativního vůdce.

63. černou magií: Šokovaný Brabanzio hledá racionální vysvětlení pro iracionální rozhodnutí své dcery vzít si černocho. („Sooty bosom“, tj. „sazovitá náruč“ je další metaforické označení černošské rasy. Mimochodem, je obtížné si představit, že by takto silný výraz mohl Brabanzio použít v přítomnosti tolika lidí, kdyby byl Othello jen snědý Maur, představitel mocného národa, který už v 8. století přinesl do Španělska vědy a umění.) Obvinění z čarodějnictví bylo v alžbětinské době fatální. Skotský panovník a budoucí král Jakub I. sepsal spis *Daemonologie* namířený proti čarodějům a v roce 1602 vydal dokonce zákon, který všechny čarodějné praktiky zakazoval a jejich strůjce tvrdě trestal. Na dnešního diváka ovšem už mnohem více zapůsobí obvinění, že Othello dívce „zlomil vůli drogou“.

99. budou nám vládnout otroci a lůza: Dalším z kontrastů, které se ve hře budují, je kontrast soukromého a veřejného. V této fázi spojuje Brabanzio ohrožení svého osobního štěstí s ohrožením blaha celé země. Z historického hlediska stojí za zmínku, že právě v počátku 17. století, kdy hra vznikla, začíná masivní rozmach obchodu s africkými otroky.

I/3

8. na Kypr: I u Cinthia odjíždějí Benátčané na Kypr, ale ne do války. Shakespeare, inspirovaný tureckými nájezdy ohrožujícími Evropu na počátku 17. století, tuto historickou kulisu dramaticky aktualizuje. V roce 1603 vyšla v Anglii kniha Richarda Knollese *Všeobecná historie Turků* (*The General History of the Turks*), z níž mohl Shakespeare čerpat reálie. V knize se píše o bojích mezi Turky a Benátčany o Kypr, probíhajících mezi lety 1569 a 1571, kdy Turci Kypr skutečně dobyli. O bouři, která rozmetala turecké loďstvo, se v knize nepíše, ta je pravděpodobně autorovým výmyslem. Další inspirací autorovi mohla být báseň krále Jakuba I. *Lepanto* z dubna 1603, která oslavuje porážku tureckého vojska v bitvě u Lepanta.

14. Rhodos: Zde je Shakespeare historicky nepřesný, protože ostrov Rhodos byl v tureckém držení.

16. pan Angelo: Jde zřejmě o námořního velitele, který se ve hře neobjeví, stejně jako později zmíněný **Marcus Luccicos** (44). Konkrétní jména dodávají scéně na autenticitě a napomáhají ukázat důzete jako rozhodného vůdce.

48. Othello: Až na tomto místě poznáváme titulní postavu i podle jména. Dóže ho zdraví jako prvního, zatímco váženého senátora Brabanzia „přehlédne“ (50). Státní zájem je pro něho v této politicky vypjaté chvíli silnější než osobní vztahy a společenské konvence.

73. To je nám moc líto: Replika vyjadřuje především atmosféru rozpaků a trapnosti. Dóže nemůže splnit slib, který právě sebevědomě vyřkl, ale zároveň nemůže ztratit tvář. Konflikt soukromého a veřejného zájmu je zde výrazně vyhrazen.

123. jak se kaju z hříchů / Spasitelé: Othello se ve hře několikrát výslovně projevuje jako věřící křesťan, nikoli tedy jako Maur muslimského vyznání.

143. lidech, / jimž hlava roste vprostřed těla: V Othellově vyprávění jsou ozvuky nejen fantaskních líčení převzatých ze středověkých kosmografií, jako byly např. *Cesty pana Johna Mandevilla* (*The Voyages and Travels of Sir John Mandeville*) z roku 1582, ale i z dobových cestopisů popisujících populární objevitelské cesty. Pramenem zde Shakespeareovi byly *Hlavní plavby, cesty a objevy anglického národa* (*Principal Navigations, Voyages and Discoveries of the English Nation*, 1589) Richarda Hakluyta nebo zprávy o vlastních výzkumných cestách, které sepsal sir Walter Raleigh.

162. chce být jako já: Komentátoři se dohadují, zda zájmeno „her“ ve větě: „That heaven had made her such a man...“ je v pozici akuzativu či dativu. Někteří připouštějí interpretaci ve smyslu: „aby jí nebe dalo muže, jako jsem já“. Jako jiní se domnívají, že takto přímá výzva není ve shodě s Desdemoninou povahou, zvláště když po ní následuje mnohem jemnější náznak: „kdybych měl přítele“ (163). Je zřejmé, že Othello si Desdemonu získal svým vypravěčským uměním, a básník a dramatik Shakespeare dobře věděl, jak důležitá je pro vnímatele uměleckého díla schopnost vcítění a ztotožnění.

184. Zde ale je můj manžel: Vztah mladé bílé krásky z jedné z nejlepších rodin v Benátkách a stárnoucího černého vojáka je do té míry nesourodý, že jediným jeho předpokladem může být absolutní cit nehledící na vnější okolnosti. Desdemona je bezesporu jednou z nejkurážnějších Shakespeareových hrdinek a lze věřit tomu, že si Othella vzala z opravdové lásky. Desdemona porušila společenská tabu a udělala na svou dobu nevídaný čin: utekla od rodiny a vzala si černocho. Není to slepá láska, Desdemona si dobře uvědomuje Othellovu „jinakost“ (249. **V jeho / nitru jsem našla jeho pravý obraz**). Svět plný zakořeněných předsudků ale na toto spojení hledí s podezíravostí či přímo s odsudkem. Brabanzio přičítá nepochopitelné dceřino vzplanutí černochovým nekalým čarodějnickým praktikám, Jago je motivuje Desdemoninou smilnou náruživostí a zvrácenými sexuálními choutkami. Dokonce i někteří komentátoři hovoří v tomto smyslu o Desdemonině „masochismu“ a „fetišismu“ a připomínají sexuální přitažlivost „Černé dámy“ ze Shakespeareových **Sonetů**. Z Desdemoniny řeči lze vyčíst i určitou rebelii vůči příliš autoritativnímu otci. Stejně jako je nejednoznačná charakteristika Othella, pochybnosti vznikají i o povaze a založení Desdemony, ať už vyplývají z výroků o ní či přímo z jejího jednání. Ať ale její láska k Othellovi vznikla z jakéhokoli popudu, ve chvíli, kdy svou lásku hájí před ostatními, a zejména když Othellova žárlivost propukne silou živelní pohromy, projevuje Desdemona obdivuhodnou sílu a statečnost.

292. Příteli: Doslovný překlad originálu zní: „čestný Jago“. Slovo „honest“ (čestný) je v převážné části hry pro označení Jaga tak časté, že působí téměř jako *epiteton constans*. V nepřímém označení Jaga ho překlad zachovává, ale pro oslovení

volíme substituci, neboť spojení adjektiva se jménem (pokud nejde o ustálené spojení) je v češtině při oslovení nezvyklejší než v angličtině.

300. ty moje dobračisko: Už v druhém jejich výstupu začíná Jago Roderigovi tykat, oslovovat ho křesťním jménem i citově zabarvenými výrazy. Vztah podřízenosti se mění s tím, jak Jago nad svým urozeným „hejlem“ postupně získává vrch.

325. cit vyvážen rozumem: Protiklad rozumu a citu patří k stěžejním tématům této hry. Zatímco vývoj postavy Othella je proces, při němž cit a vášeň nabývá vlády nad rozumem, Jago symbolizuje chladně a cynicky „rozumový“ pohled na svět. Jeho argumenty mají nesporně racionální základ, svědčí však o citové prázdnotě, úzce utilitárním a pragmatickým pohledu na svět. Jago, který bývá připodobňován k ďáblovi, postavě „Neřesti“ ze středověkých moralit či zosobněnému zlu, je především malý, závistivý člověk, který si je vědom své nedostatečnosti a jehož zášť a agresivita se obrací proti všemu, co ho přerůstá. Z tohoto hlediska je tím největším „žárlivcem“ ve hře právě Jago a jeho intrika je vedena především snahou, aby přetvořil svět ke svému pokřivenému obrazu.

336. Sbal peníze a pojd': Pobídka, která je pronášena jakoby mimochodem a nenápadně, se vrací s úporností refrénu. Za Shakespeareova života docházelo k rozmachu obchodu a peněžní vztahy začaly narušovat navyklé stavovské rozložení společnosti. Peníze se staly symbolem nové, dynamické doby, která převrátila „vzhůru nohama“ tradiční hierarchii hodnot. Středověká čest ustupuje novověké touze po zisku. Jago se tak řadí k dalším dramatickým postavám, na kterých Shakespeare tuto změnu společenského klimatu ukazuje. I v tomto smyslu je Jago přímým protikladem Othella, který zas pod diktátem rigorózně pojímané cti trestá smrtí svou, jak se domnívá, záletnou manželku.

376. prachy / a zábavu: Zatímco motivací a povah všech ostatních postav hry se divák musí dohadovat, Jago svou motivaci jednání i své záměry odhaluje. Jednak tím autor naplňuje tradiční zvyklosti žánru, jednak tak vytváří z Jaga hybatele děje. Však také ve chvíli, kdy je Jago odhalen jako lump a ztrácí možnost jednat, zřídka se nadobro i řeči (V/2/302).

378. mě zaskakoval / v mé posteli: Jagova žárlivost na Othella je asi daná i potřebou symetrické výstavby, při níž běžně Shakespeare zrcadlí témata hry na různých postavách. Nicméně tímto ospravedlnitelným motivem autor do značné míry zeslabuje jinak výrazně záporný charakter tohoto „zlosyna“. Ten sice uznává kvality těch, kteří ho morálně i profesně převyšují (383. Cassio je muž poctivý a řádný; 390. Ten černocho je bezelstný...; 381. Ke mně se chová dobře.), ale přesto a právě proto je odhodlaný je zničit.

První jednání uvádí do hry (fyzicky až na Cassia) všechny hlavní postavy příběhu. Není však pouhou expozicí. Má charakter jakéhosi uceleného, rozvedeného prologu. Je v něm dramatický konflikt, který se nakonec smírně vyřeší. Ve jménu vyšších zájmů je nekonvenční manželství akceptováno. Nicméně, jak naznačuje metafora „doby těhotné činy“ a Jagovo vzývání noci a pekla, aby „napom o h l y k zrodu pekelnému plodu“, ve vzduchu je cítit hmatatelné ohrožení, jehož pod-

ba zůstává dosud nezřetelná. Přesunem děje na vzdálený ostrov Kypr, do vojenské pevnosti, zbavuje autor ústřední dvojici potřebného zázemí, posiluje její zranitelnost, zjednodušuje děj a oprostuje konflikt na hlavní protagonisty.

II/1

2. Vlny sahají až k nebi: Popisy přírodních scénérií, líčení dějů, místopisné informace i charakteristiky herecké akce jsou nutnou součástí textů alžbětinských dram, která se předváděla většinou za bílého dne, na oprostěném jevišti, s omezeným počtem herců, bez dekorací a bez jednotného režijního vedení.

20. Je po válce: Hlavní důvod Othellovy cesty na Kypr mizí v samém zárodku.

30. Jsem rád. Othello bude dobrý vládce: Vzhledem k tomu, že tato slova pronáší stávající, a tudíž Othellem právě odstavený guvernér, je třeba je brát poněkud s rezervou. Shakespeare tu i onde (např. II/3/117) naznačí jisté napětí mezi obyvateli provincie Kypru a vojáky Benátské republiky.

75. o celý týden dřív: Mezi prvním a druhým jednáním uplynula blíže neurčená doba.

79. ať oblaží svou láskou Desdemonu: Dvorný až afektovaný Cassio mluví o Desdemoně v superlativěch, ale jeho řeč obsahuje i skryté erotické narážky. Skoro se zdá, že z jeho hlasu zaznívá jistá hořkost a žárlivost.

87. Řekněte ale, prosím, kde je manžel: Desdemona, překvapená, že ji Othello, který má už být na ostrově, nepřišel uvítat, na tomto místě v originále Cassiovi vyká (you). Jinde mu ale převážně tyká (thou, thee), ostatně je to „rodinný přítel“. Tykání a vykání se v alžbětinské angličtině častěji než v češtině střídá podle momentálního charakteru komunikačního kontaktu mezi mluvčími. I tímto způsobem ale autor mohl znejasnit charakter jejich vztahu.

98. U nás: V originále stojí „breeding“ (vychování, dobré mravy i společenský původ). Domníváme se, že se zde Cassio také může vymezovat vůči Benátčanům (či případně vůči Španělu Jagovi) jako Florentán.

112. Ve dne jste líné, ale v noci pilné: Už v Cinthiově literárním předobrazu měl Jago manželku, a dokonce i dítě. Shakespeare ho kreslí jako mizogyna, který se ke své ženě Emilii chová hrubě a přezíravě. Dítě se mu do obrazu Jaga nevešlo.

129. krásná, blond: V originále stojí „fair“, slovo, které má dvojí význam: plavovlasá (bílá) i krásná. V následujících veršovánkách se pak střídají protiklady obou těchto významů v kombinaci s výrazem „wit“ (vtip, moudrost), „witty“ (vtipný, moudrý) a jeho protikladem. Protože první průpovědka je „na objednávku“ Desdemoninu, lze předpokládat, že je plavovláska. Veršování „o barvách“ má samozřejmě souvislost s rozdílnou barvou pleti obou manželů.

154. pětku za pětník: V originále dívka nevymění „cod's head“ (tresčí hlavu) za „salmon's tail“ (lososí ocas). Obecný význam je jasný: nevymění něco cenného za cosi podřadného. Nicméně komentátoři se přou o to, který ze zmíněných předmětů je hodnotnější. Oba výrazy mohou být i erotickým dvojsmyslem.

187. Kdybych teď zemřel: V tomto nejjasnějším bodu hry, kdy všechny překážky byly překonány a manželé se setkávají, zaznívá varovná předtucha.

281. Řek bych, že Cassio ji miluje: Jagův monolog opakuje mnohé z jeho

prvního monologu (I/3/374), ale touhu po pomstě už motivuje více žárlivost.

286. I já ji chci: Zatímco v Cinthiově povídce se pobočník vášnivě zamiluje do Disdemony a na základě toho zosnuje svou intriku, Shakespeare motiv lásky potlačuje na pouhý chtíč, a ten se má stát především nástrojem pomsty.

II/2

9. pátou hodinou: Od příjezdu na Kypr běží přesně registrovaný „krátký“ čas.

II/3

3. v nejlepším umět přestat: Othellova slova mohou znamenat, že Cassio v této chvíli jeví jisté známky opilosti. Koneckonců, oslavy vítězství byly oficiálně vyhlášeny a povoleny. Replika může tak i naplňovat funkci scénické poznámky.

10. konečně okusím lásku své paní: Zatímco u Cinthia se plaví velitel s Desdemonou na Kypr společně, Shakespeare je každého posadil na jinou loď a nechává je setkat se až na Kypru. Jelikož svatební noc novomanželů v Benátkách přerušil Jago (I/2), k naplnění jejich manželství má dojít až na ostrově.

33. Jen jednu skleničku: Cassiova podroušenost dá Jagovým záměrům směr. Zručný improvizátor Jago dokáže využít každé náhodné příležitosti.

150. Co se to tady děje?: Ani opožděná svatební noc neproběhne nerušeně.

151. Jsem k smrti raněný: Kvůli tomuto výkřiku někteří komentátoři obviňují Shakespeara z ledabylosti, neboť Montano se ve hře znovu objeví den na to a jeho zranění je již, zdá se, nadobro zahojeno. O tom, že svou ránu Montano zřejmě zveličuje, svědčí i to, s jakou vehemencí se v daném stavu vrhá na Cassia.

192. začínám / nad sebou ztrácet vládu: Další kamínek do mozaiky Othellovy povahokresby vyjevuje jeho cholerické založení. Jen u choleriků může nákaza žárlivosti nabýt smrtonosných účinků. To přirozeně Jago ví a na to hraje.

236. mým náměstkem odteď už nejsi: Jago docílil částečného vítězství, a to tak, že pouze využil slabosti lidí kolem sebe. Dokázal přitom zůstat v pozadí jako člověk bezúhonný a důvěrník všech, kterým se rozhodl škodit.

297. víte, že vás mám rád: Jago chtěl původně asi Cassia opít a zostudit jako vojáka. Mnohem rafinovanější plán přimět Cassia, aby o přímluvu požádal přímo Desdemonu, vzniká na základě náhlé improvizace a je dalším dokladem Jagovy vynalézavosti.

345. utkám síť: Sledem metafor vytváří Shakespeare představu Jaga jako pavouka, který své oběti lapá do sítě.

363. Zmiz!: Bez peněz, ale nadále žádostivý dobýt Desdemonu je teď Roderigo Jagovi čím dál více na obtíž. Jago mu, trochu neopatrně, dává svým chováním najevo, že ho už k ničemu nepotřebuje.

Druhé jednání začíná bouří, jejíž zásluhou končí válka o Kypr dřív, než začala. Expozice hry je završena výstupem Cassia. Setkáním Othella a Desdemony ve hře nastává šťastné rozuzlení, kdy se zdá, že veškeré nebezpečí je zažehnáno. Jagova intrika, vrcholící sesazením Cassia, přivádí hru do fáze kolize.

III/1

11. troubí ze všech stran: Jako v jiných Shakespearových hrách i zde (podobně

jako v III/4) za závažnou scénou přichází komické odlehčení. Šaškovy dvojsmysly mají v této hře nezvykle fekální charakter. Možná i tím chtěl autor charakterizovat drsné prostředí vojenské posádky na odlehlém ostrově.

53. setkat / sám s Desdemonou: Kdyby Cassiovi stačilo věrohodné ujištění Emilie, že funkci dostane zpět, měl by Jago ztíženou práci. Cassio ale touží po tajném setkání s Desdemonou. I kdyby byly jeho úmysly sebepečestnější, chtít nechtě se tak vystavuje podezření.

III/3

20. muž ti funkci vrátí: V mnoha lidských osudech je prvotní příčinou tragédie „hubris“, pýcha či přehnané sebevědomí. Desdemona, která si je Othellem až příliš jista, je pro svou otevřenost, možná lehkomyšlnost a jistě i nezralost pro Jaga snadnou kořistí.

31. ať slyšíš, co mu řeknu: O Desdemonině čistém svědomí není pochyb.

35. To se mi nelíbí: Pro inscenátory snad ani není nutné vymýšlet, jakou scénickou akci motivovat tuto prostou, a přitom tak rafinovanou větu. Už jen to, že se Cassio – ať už „provinile“ (40) či ne – klidí před přicházejícím Othellem, je příležitost, kterou Jago nemůže propást. Othello vidí Cassia odcházet a Jago slova rezonují s jeho pocity nepatřičnosti. Kdyby ta slova nezazněla, asi by nad tím mávl rukou. Ale vyřčená myšlenka se stává činem.

61. Pak zítra večer, nebo v úterý: Z této věty nepochybně vyplývá, že je neděle, takže na Kypr přijeli všichni Benátčané v sobotu.

71. mručela: Výraz je scénickou poznámkou svého druhu, která naznačuje hereckou akci Othellovu. Othello zřejmě hlasitě projevuje jisté rozpaky a Desdemona, nevědomá si jakéhokoli nebezpečí, ho v dobré víře imituje. V F1 je místo slova „muttering“ výraz „mammering“, takže překlad by zde zněl „váhala“.

77. To mi děláš milost?: První drobná manželská rozmrška. Desdemona, které Othello zřejmě poprvé něco odmítl (56), je jeho chováním překvapená. Cassiova „kauza“ (28) je nyní pro ni především polem, na němž chce obhájit svou rovnoprávnou pozici manželky. V „souzvuku jejich srdcí“ (II/1/196) to zaskřípe a k jejich smůle je toho svědkem Jago. Kolize zvolna přerůstá v krizi.

106. A co si myslíš?: Othellova zkáza začíná ve chvíli, kdy domněnky pro něho začnou mít stejnou váhu jako fakta.

118. Vy víte, že vás mám rád: Věta může být aluzí na *Evangelium podle Jana*, kdy stejná slova říká Petr Ježíšovi (Jan, 21/15).

127. Každý by měl být / tím, čím se zdá, a nezdát se být tím, čím není: Protiklad skutečnosti a zdání je konstantou snad všech Shakespearových her. V této hře je nahlížen především z hlediska etiky, interpretace a hodnocení lidské povahy. Jago, jenž sám sebe definuje jako pokrytce a má mnohé rysy machiavelistického padoucha – podle knihy Niccola Machiavelliho *Vladař (Il principe, 1513)* –, používá jako nejzákeřnější zbraň slovo. Tím, že donutí Othella interpretovat skutečnost podle svého pokřiveného vidění, ho vlastně přetváří v sebe sama. Zdání a skutečnost je do jisté míry i stavebním principem této hry. V textu lze najít časové rozpory i nedůslednosti při kresbě povah, přitom si jich, po pravdě řečeno, divák nevšimne. Jak protiklad „krátkého“ a „dlouhého“ času, tak nejednoznačná charakteristika

postav nejsou ale možná autorovou „chybou“, jako spíš trikem, jak přenést hru z kulis konkrétního světa do světa lidské psychiky. Vždyť i v ní, mnohdy v rozporu se skutečností, čas uhání nebo se vleče a lidé se proměňují v anděly či ďáblы.

135. jsem povinen vám sloužit: Dvojnácnost vztahu Othella a Jaga vyplývá z protikladných hierarchií hodnot. Othello stojí nad pobočníkem Jagem jako velitel i jako veskrze čestný a morální člověk; Jago se zas cítí nadřazený vůči černému „přivandrovalému divochovi“, kterého navíc považuje za „osla“.

177. lživá žárlivost: V převážné části elektronických vydání **Othella**, která lze najít na internetu, se objevuje změna původního „life of jealousy“ (žárlivý život) v „lie of jealousy“ (lživá žárlivost). Tato korekce nám připadá možná a vhodná, a proto ji přejímáme. Přestože Othello se jeví dosud odolný vůči Jagově našeptávání, ve chvíli, když sám vyřkne slovo „důkaz“ (191), past, kterou mu Jago nastražil, sklape. Láska, kterou až do této chvíle s Desdemonou prožíval, byla absolutní, od chvíle, kdy je potřeba ji prověřit, začne chřádnout. Jago to pochopí a jeho odvaha roste.

226. I když jsou mezi námi rozdíly: Othello zdánlivě odrazil Jagův útok a Jago by sotva mohl pokračovat, kdyby mu Othello sám neotevřel cestu. Infikován žárlivostí se Othello začíná vidět Jagovýmá očima, uvědomuje si svou barvu kůže (262), společenskou nezkušenost (263), věk (264), a neprotestuje, když Jago označí Desdemoninu lásku výrazem „zvrácené touhy“ (233). Současně Jago mění své zpočátku pokrytecky devótní chování v aroganci.

286. kapesníček je moc malý: V originále je zde výraz „napkin“, který je obecnějším výrazem než „handkerchief“ (kapesník), výraz, jímž je daný doličný předmět ve hře označován v převážné míře. „Kapesník“ je ostatně už u Cinthia. Shakespeare používá pro kapesník výrazu „napkin“ např. i v **Hamletovi** (V/2/292). Je zřejmě autorovým záměrem ponechat jako „důkaz“ proti ryzímu citu lásky předmět takto „nečistý“. V jistém smyslu to ale naráží na divadelní konvence. V jednom překladu do francouzštiny byl například kapesník nahrazen lístkem, v českých překladech se zas běžně používá výrazu „šátek“, přestože ten sotva může být tak „malý“, aby ho nešlo ovázat kolem čela.

358. Dokaž mi, grázle, že se zkurvila: Až do této chvíle si Jago s Othellem z pozice své intelektuální převahy jen pohrával a mohl alibisticky své náznaky vzít kdykoli zpět. Cholerický Othello ale nyní jedná z pozice velitele, což je pro Jaga přímé ohrožení. Podle zásady, že nejlepší obranou je útok, vytáhne Jago své největší zbraně: svou domnělou poctivost, Othellovu zjitřelou představitost, jeho pocity méněcennosti a cholerickou povahu, a nakonec i inkriminovaný kapesník.

386. panenská Luna: V originále je na tomto místě „obraz Diany“. Diana, bohyně Luny, byla bohyně panenské čistoty.

447. Ty, lásko, předej korunu a trůn: Zdolaný Othello s láskou odvrhne i slabost a se zlobou a mstou nachází novou sílu. I jeho řeč nabývá na monumentalitě.

452. Jako Černé moře: (Původně zváno „Pontské moře“.) Tato pasáž byla podle některých komentátorů inspirována četbou anglického překladu Pliniovy *Přírodní historie*.

478. Teď jsi ty můj náměstek: Až symbolicky pozvedá Othello na místo svého

náměstka člověka, s nímž se právě spojil v rituálním aktu přísahy. Zdá se, že Jago, jakoby uhranutý Othellovým odhodláním, s ním cítí v tuto chvíli opravdovou spřízněnost a přejímá i jeho slovník. Z cynika, který chtěl jen škodit, se stává mstitel odhodlaný zabít.

III/4

20. To nevím, paní: Může se nám zdát podivné, že Emilie, která o kapesníku ví, to Desdemoně neprozradí. Musela by ale jednat proti výslovnému příkazu svého muže. Zde i na jiných místech hry se projevuje jako žena smířená se svou podřízeností vůči muži, ale schopná a ochotná se mu za jeho povýšenost mstit třeba i nevěrou. Pro lepší pochopení této postavy snad stojí za to si uvědomit, že v alžbětinské době byla žena více v područí svého manžela než dnes.

35. Horká a vlhká: Dobová chiromantie (čtení z ruky) uvádí, že uvedené znaky charakterizují člověka nezřízeného a smyslného.

43. Dnes ruce dávají se bez srdce: Doslovnější překlad originálu by zněl asi: „Na našich nových erbech jsou hlavně ruce a žádná srdce.“ Jde o dobovou narážku na překotné udílení šlechtických titulů v počátku vlády Jakuba I. (1603), kdy stačilo zaplatit (ruce) a nebylo nutné projevovat odvahu a čest (srdce). Při Jakubově korunovaci v roce 1603 si od něho šlechtictví koupilo na sedm set lidí.

52. cikánka: Jako se vlastního jména „Moor“ v alžbětinské angličtině používalo k označení černocha, vlastní jméno „Egyptian“ (Egyptanka) označovalo cikána. (Věřilo se, že Cikáni pocházejí z Egypta.) Je jistou nesrovnalostí v textu, která rovněž může být záměrná, že na jiném místě (V/2/215) říká Othello, že kapesníček daroval matce jeho otec.

81. Říkám, že jsem ho neztratila: První Desdemonina lež v této hře, při druhé zprošťuje Othella viny ze své smrti.

84. Chceš odvést řeč od mého přání, vid?: Druhý slovní střet Othella a Desdemony, který má mnohé shodné aspekty s první nevinnou hádkou (III/3), vrcholí naprostým krachem komunikace, protože každý z nich mluví o něčem jiném.

169. Kde jsi byl celý týden?: Cassio připlul na Kypr v sobotu, tedy včera. Jako na jiných místech i zde vkládá Shakespeare do děje údaj „dlouhého“ času, který lze chápat jako nesrovnalost, chybu nebo i záměrný „optický klam“. Ve foliovém vydání je Bianca označena jako „kurtizána“, některá kritická vydání se ale přiklánějí k obecnějšímu označení „milénka“.

Ve třetím jednání dochází ve hře k výrazným proměnám. Othello je infikován žárlivostí a z milujícího manžela se stává zuřivec odhodlaný zabít svou ženu i jejího domnělého milence. Jagova hra „kočky s myší“ skončila. Strach o vlastní život dá jeho touze po zlu podobu vraždy. Hádky Othella s Desdemonou ukazuje rozklad jejich vztahu. Z hlediska strukturálního výstavby hry třetím jednáním vstupuje hra do fáze krize.

IV/1

19. Jak rád bych na to, bože, zapomněl: Othellova láska k Desdemoně je stále ještě živá. Jago vycítí nebezpečí a svůj útok i své výrazivo přitvrdí tak, až Othello

nad sebou ztratí vládu. Jeho řeč se rozpadne do zoufalých výkřiků.

50. má asi padoucnici: Improvizátor Jago má po ruce vysvětlení, které navíc Othella jako velitele značně diskvalifikuje. Přirozeně je to jen jeho další klam.

100. A až se bude smát: Postava Bianky u Cinthia není. Shakespeare ji do hry dopsal zřejmě inspirován pantomimickou scénou z Cinthiovy předlohy, v níž pobočník: „... promlouval jednou s kapitánem (Cassio), když mouřenín je mohl z dálky sledovat. A mluvil k němu o všem možném kromě paní Desdemony tak, až se kapitán hlasitě smál. Pobočník pak předstíral úžas, lomil rukama a vrtěl hlavou, jako by slyšel tu nejužasnější historku.“ Shakespeare scénu rozvedl do téměř burleskní podoby a poskytl Othellovi požadovaný očitý důkaz Desdemoniny nevěry. V tomto výstupu se Othello dostává na samé dno ponížení. Stává se loutkou v Jagových rukou a působí směšně. Jago si své převahy do sytosti užívá.

117. Raduješ se z vítězství: V originále je doslova: „Triumfuješ, Římane, triumfuješ?“ Výraz „Říman“ je zde zřejmě použit v obecném smyslu jako „dobytel“.

131. Onchdy: Další z časových údajů vzbuzujících iluzi „dlouhého času“.

233. to jsem ráda: Othello i Desdemona přijímají zprávu o odvolání jinak. Desdemona je ráda, že se vrátí do Benátek, Othello chápe její slova úkorně. Jeho následující replika (234) není zcela srozumitelná, což je v tak vypjatě dramatickém okamžiku nepochybně závadou. V angličtině stojí: „I am glad to see you mad.“ (Jsem rád, že jsi šílená.) Někteří komentátoři si myslí, že zde došlo k chybě tisku a místo slova „mad“ mělo být „glad“. (Podobných „překlepů“ je ve hře několik.) Ve smyslu tohoto výkladu je i náš překlad. Komentátoři na tomto místě upozorňují i na další časový rozpor ve hře. Zpráva o Othellově odvolání přichází jen den poté, kdy byla zažehnána válka o Kypr, což by se při rychlosti tehdejších „spojů“ dalo sotva stihnout.

235. Ty zmijel! Rozkol mezi manželi a krizová fáze hry vrcholí políčkem, který Othello Desdemoně uštědří, navíc v přítomnosti Desdemonina příbuzného.

257. Kanci a kozy! Trpký výkřik, který zapadá do „bestiáře“ hry, obsahujícího řadu aluzí, metafor a přirovnání spojujících říši lidskou a zvířecí, je ozvěnou Jagových slov o sexuální náruživosti (III/3/402).

IV/2

1. Neviděla jste nikdy nic?: Další z momentů, který poskytuje iluzi „dlouhého“ trvání děje.

36. Bůh to ví: Jako silná osobnost Desdemona neuposlechne Othellova příkazu, aby odpřísáhla věrnost.

91. Tady jsou prachy: Výrazivo i chování Othellovo v této scéně kolísá mezi vulgárností návštěvníka nevěstince a zoufalstvím krutě raněného a zrazeného člověka. Protože už Othello Desdemonu zavrhl, nemluví o Cassiovi. Kdyby to v této chvíli udělal, Desdemona by ještě měla šanci zvrátit jeho záměr.

174. Každý den: Další údaj „dlouhého“ času hry. Roderigo si navíc stěžuje, kolik ho už dary Desdemoně stály. Je to v rozporu s „rychlým“ časem hry. Nevíme ovšem, jak dlouho jim trvala ona „nebývale šťastná plavba“ z Benátek (viz II/1/66).

225. ztráta Cassia: Další doklad toho, jak se Jago dokáže hbitě přizpůsobovat

okolnostem. Využije své větší informovanosti o odvolání Othella, tím získá opět nad vzdorujícím Roderigem vrch a může ho použít pro svůj další plán.

IV/3

4. Bylo nám potěšením, vzácný pane: Je pozoruhodným dokladem Desdemoniny vnitřní síly, že se v daném psychickém stavu dokáže zhostit i „společenských povinností“.

29. Zpívala si ji v den, kdy umřela: Předtucha smrti a píseň o nešťastné lásce přináší zpomalení dosud prudkého a dramatického děje. Autor ukazuje Desdemonu jako beze všech pochybností čistou a milující manželku. Desdemonina nevinnost vyniká zvláště v konfrontaci se zemitými názory komorné Emilie.

99. Máme svou hlavu: Shakespeare ve své hře vyjadřuje i značně svobodomyšlné a na svou dobu nekonvenční názory na vztah mužů a žen.

Ve čtvrtém jednání vrcholí krize a po ní se dramatický spád hry zvolní a zklidní. Hra vstupuje do fáze peripetie.

V/1

28. Jago plní svůj slib: Další z četných případů, kdy si postava mylně vykládá to, co vidí nebo slyší. Othello je přesvědčen, že je Cassio po smrti. Celá scéna se odehrává ve tmě a podobných dohadů a omylů je zde více. Jediný, kdo „vidí“ a je schopen se v celé situaci orientovat a využít ji ve svůj prospěch, je Jago. Přesto se mu ale nepodaří kvůli mnoha svědkům Cassia zabít.

89. můj krajan: Jak naznačuje španělský původ jmen Jaga i Roderiga, mohli se ti dva usadit v Benátkách jako přistěhovalci ze Španělska. Vrhá to zajímavé světlo na Jagův pohrdavý vztah k „přivandrovalému“ Othellovi.

V/2

1. Mám důvod, mám: Othello chápe zabití Desdemony jako zasloužený trest za zradu jejich lásky a sebe jako jeho vyvoleného vykonavatele. Jeho řeč se vrací k hudebnosti a poetickým obrazům.

8. plápolavá služko: Tj. svíce. Srv. Žalm 104: „Z vichrů si činíš své posly, z ohnivých plamenů sluhy.“

12. Prométheův oheň: Tj. „božský“ oheň. Podle řeckých bájí stvořil Prométheus člověka a přinesl z nebes na svět oheň.

17. zlomit svůj meč: Meč a váhy jsou tradiční symboly Spravedlnosti.

72. Čestný Jago ho navždy umlčel: Divák ví, že Cassio nezemřel. Desdemona, která nedokázala plakat nad vlastním zoufalstvím, nachází úlevu v pláči pro domněle mrtvého přítele, což Othello chápe jako přiznání. Příčinou tragédie je nedorozumění. Hra je završena katastrofou.

124. Nikdo. Já sama: V tomto až barokně hororovém výstupu zprošťuje Desdemona Othella viny. Skutečnost, že se polozardoušená vzhopila k posledním slovům před smrtí, naznačuje i nutně drastický způsob inscenování této scény.

291. Jak vás teď nazvat?: Na konci hry stojí otázka, která v různých proměnách prolínala celou hrou, otázka, kdo vlastně je Othello.

EDIČNÍ POZNÁMKA

Originál hry je vytištěn a překlad byl pořízen podle následujících vydání:

Shakespeare, William: *Othello* (The First Web Folio Edition of Shakespeare's Works)

Shakespeare, William: *Othello* (The Arden Shakespeare, Routledge, 1994)

Shakespeare, William: *Othello* (The Riverside Shakespeare, 1974)

S ohledem na čtenáře a pro jeho snadnější orientaci v textu jsme podle uvedených vydání doplnili údaje o místu děje a scénické poznámky; vycházeli jsme z nich též při sestavení anglického glosáře a částečně z nich čerpali i pro závěrečné poznámky.

DALŠÍ LITERATURA

Bejblík, Alois: *Shakespearův svět* (Mladá fronta, 1979)

Chudoba, František: *Knihy o Shakespearovi* (Jan Laichter, 1941)

Kott, Jan: *Shakespeare Our Contemporary* (Routledge, 1965)

Shakespeare, William: *Othello* (In *Tragédie II*, SNKLHU, 1962), přeložil J. V. Sládek

Shakespeare, William: *Othello* (Orbis, 1953), přeložil E. A. Saudek

Shakespeare, William: *Othello* (Národní divadlo 1998), přeložil Martin Hilský

Vodák, Jindřich: *Shakespeare* (Melantrich, 1950)

OBSAH

Předmluva	5
<i>Othello, The Moor of Venice</i>	8
<i>Othello, benátský mouřenín</i>	9
Glossary	208
Poznámky.....	216
Ediční poznámka	230

WILLIAM
SHAKESPEARE

William
Shakespeare
OTHELLO
THE MOOR OF
VENICE

OTHELLO
BENÁTSKÝ MOUŘENÍN

Z anglického originálu Othello, The Moor of Venice přeložil,
poznámkami opatřil a předmluvu napsal Jiří Josek.

Obálku navrhl Aleš Krejča.

Grafická úprava a sazba Jaroslav Hrabě.

Redakce Jana Mertinová a Zuzana Štátná.

Vydalo nakladatelství Romeo, U Roháčových kasáren 20, Praha 10,
jako svou 16. publikaci.

Vytiskl Akcent tiskárna Vimperk, s.r.o.

Vydání první, Praha 2003.